Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

ILUSTRIRANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 1 lira

# DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XIV. V Ljubljani, 16. aprila 1942-XX. Štev. 12 (648)

*Zrak napihne mehur, ošabnost pa norca.*

Slovenski rek

»DRUŽINSKI TEDNIK«
Izhaja ob četrtkih. Uredništvo in uprava v Ljubljani, Miklošičeva 14/III. Poštni predal št. 345. Telefon št. 33-92. — Račun poštne hranilnice v Ljubljani št. 15.393. — Rokopisov ne vračamo, nefrankiranih dopisov ne sprejemamo. Za odgovor je treba priložiti 2 liri v znamkah.

NAROČNINA
1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir, vse leto 40 lir. V tujini 64 lir na leto. — Naročnino je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV
V tekstnem delu: enostolpčna petitna vrsta ali njen prostor (višina 8 mm in širina 55 mm) 7 lir; v oglasnem delu 4.50 lire. V dvobarvnem tisku cene po dogovoru — Notice: vrstica 7 lir. Mali oglasi: beseda 0.50 lire. Oglasni davek povsod še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

*Danes:*

**Leteči kovčeg**

Naša nova pravljica

*(Gl. str. 4)*

## Velike zmage italijanskega orožja v zraku in na kopnem

### Uspešno bombardiranje angleških oporišč. — Potopljene ladje

**Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. aprila naslednje 677. vojno poročilo:**

Sovražne protinapade proti postojankam, ki smo jih pred kratkim osvojili na cirenaiškem bojišču, smo zavrnili. O priliki sovražnega letalskega napada na postojanko v zelenici Džalo smo sestrelili eno angleško letalo.

Oddelki našega in nemškega letalstva so z ugotovljenimi učinki zopet bombardirali Aleksandrijo v Egiptu.

Nemške letalske sile so odločno napadle več ciljev otoka Malte, zlasti letališča pri Luki in Ca Venezia ter pomorsko oporišče La Valletta. Zadeta je bila neka vojna ladja, parnik maniše tonaže pa je bil obstreljevan s strojnico in zažgan.

**Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja 678. vojno poročilo:**

V Cirenaiki je prišlo do novih spopadov med spredniimi oddelki v našo popolno korist.

Pri čiščenju libijske Sahare je bilo uničenih več sovražnih oklepnih vozil.

Letalstvo je v vrsti sijajnih akcij povzročilo znatno škodo sovražnikovim zbirališčem in nasprotnemu zaledju.

Nemški lovci, ki so se spustili v boj z močnimi istovrstnimi oddelki, so sestrelili štiri »Curtisse«.

Nadaljnje sovražno letalo, ki ga je zadela protiletalska obramba v Gialu, je strmoglavilo blizu zelenice na tla.

Tudi nad Malto so velike skupine letalstva Osi obnovile mogočne napade ter poškodovale vojaške naprave. Nemško lovsko letalstvo je v zračnih bojih sestrelilo pet letal.

Vzhodno bojišče, 10. apr. Letalstvo italijanskega ekspedicijskega zbora v Rusiji nadaljuje veliko delavnost vzlic slabemu vremenu ter srditi nasprotni obrambi. Včeraj so italijanski lovci dosegli nov uspeh proti veliki sovražni skupini. Po srditem boju sta bili sestreljeni dve sovjetski letali, tretje pa je bilo resno poškodovano. Vsa italijanska letala so se nepoškodovana vrnila.

Rim, 10. apr. Vrhovno poveljstvo poroča, da znašajo izgube na bojiščih v marcu ter tiste, ki niso bile navedene v poprejšnjih seznamih, pa so do 31. marca prišle potrebne listine:

Vojska in milica:
Severna Afrika: padlih 174, ranjenih 138, pogrešanih 16.495.
Rusija (šesti seznam): padlih 439, ranjenih 2093, pogrešanih 196.
Balkan: padlih 352, ranjenih 358, pogrešanih pa 130.
Mornarica:
Padlih 37, ranjenih 121, pogrešanih 273.
Letalstvo: Padlih 29, ranjenih 43, pogrešanih 184.

**Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja 679. vojno poročilo:**

Izvidniški oddelki so s podporo tankov južno od Tminija odbili prednje sovražne oddelke ter uničili pet oklepnih avtomobilov, zajeli nekaj protitankovskih topov ter mnogoštevilne vojake, med katerimi je bilo sedem častnikov.

Delovanje letalstva, ki je sestrelilo 1 »Curtisse«, je bilo obširno in izdatno v sovražnikovem zaledju.

Angleška letala so izvedla nočni napad nad Bengazi in poškodovala nekaj hiš.

Močne skupine letal Osi so si sledile nad Malto in so spuščale veliko število bomb na vojne zgradbe; neka bomba velikega kalibra je zadela neki rušilec.

V letaških bojih so Angleži izgubili dve letali tipa »Spitfire«, ki so ju sestrelili Nemci.

**Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil objavlja 681. vojno poročilo:**

Jugovzhodno od Mekilija so italijanski in nemški oddelki silovito napadli neko sovražno kolono ter jo prisilili k umiku; pri teh bojih so nemški lovci sestrelili šest Curtissov, sami pa niso imeli nobene izgube.

Letalske skupine Osi so hudo bombardirale pristaniške in letalske naprave na Malti ter so sestrelile dve letali, mnoge druge pa so zažgale na tleh.

Zadnjo noč so angleška letala priletela nad nekatere kraje v severni Italiji, spustila nekaj bomb, ki pa niso povzročile žrtev ali škode.

Na Sredozemlju je ladja za lov na podmornice pod poveljstvom Antonia Scialdona potopila neko sovražno podmornico.

## 11. april — mejnik v zgodovini našega naroda

### *Ob obletnici vkorakanja italijanskih čet v Ljubljano*

*Leto dni je minilo, odkar so čete zmagovite Italijanske Vojske stopile na naša tla, v slovensko prestolnico Ljubljano. Ta dan bo ostal neizbrisno za vedno zapisan v naši zgodovini.*

*11. aprila se je začelo leto velikega dela in napredka Ljubljanske pokrajine na vseh področjih našega življenja pod vodstvom najodličnejših Italijanov, ki jih je Fašistična vlada poslala med nas in jim zaupala važne naloge. Za naše ljudstvo je z njihovim prihodom nastopila doba blagostanja, miru, reda in pravice. Predvsem je pa vso skrb zasedenemu slovenskemu ozemlju posvetil Duce fašizma, ki je dal pokrajini posebno ustavo ter ji s tem zagotovil pravičen položaj.*

*Prebivalstvo Ljubljanske pokrajine se tega dobro zaveda in ne bo pozabilo, da se ima za novo neizbrisno dobo v slovenski zgodovini zahvaliti Duceju in ljudem njegovega zaupanja, predvsem Eksc. Vis. Komisarju, ki je že takoj ob svojem prihodu v Ljubljano pokazal neizmerno požrtvovalnost in zanimanje za razmere v naši pokrajini in na vseh mogočih področjih skušal to in ono popraviti in ljudstvu olajšati življenje.*

*Našteti bi morali preveč dokazov plodonosnega dela italijanskih oblasti pri nas, če bi hoteli omeniti vse dobrine, ki smo jih prejeli. Jasno je pa, da se bodo posledice plodonosnega dela tega prvega leta poznale še leta in leta in nas spominjale skrbi rimske pravičnosti za naš napredek in razvoj. Ljudstvo se more za vse to zahvaliti samo s popolno lojalnostjo.*

Na dan obletnice prihoda italijanskih čet v Ljubljano se je Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine podal na sedež Armadnega Zbora, kjer je v navzočnosti Zveznega Tajnika in višjih častnikov izrazil poveljujočemu generalu iskren spominski pozdrav in poveličeval žrtev padlih ter je opozoril na delo, ki se je v novi pokrajini razvilo v polnem skladu z nameni.

General Robotti se je zahvalil Visokemu Komisarju Grazioliju za to tovariško in pomembno potezo. Navzočni so vzklikali Kralju in Cesarju, Duceju in bojevnikom na vseh bojiščih. Po slovesnosti je Visoki Komisar v navzočnosti Poveljnika Armadnega Zbora, Zveznega tajnika in zastopstva častnikov in oboroženega oddelka z zastavo položil pred spomenik na pokopališču, kjer so pokopana trupla padlih v prejšnji in v tej vojni, lavorov venec.

Pozneje se je podal v vojaško bolnišnico, kjer je obiskal ranjence in bolnike ter razdelil darila. Povsod so ga iskreno sprejeli z izrazi zahvale za Duceja. V mestu so bila javna, prav tako pa tudi mnoga zasebna poslopja v zastavah.

## Visoki Komisar za obnovo javnih del

### Seja v Vladni palači

Ekse. Vis. Komisar je odredil, naj se takoj nadaljujejo vsa državna in pokrajinska javna dela, ki so v teku ali se pa opravljajo z vsotami, razdeljenimi v odnosnih proračunih. Podobna navodila je dal tudi okrajnim načelstvom in občinam, da takoj obnovijo dela, ki so njim pristojna. Določil je tudi, naj pri tem strogo pazijo na to, da se začenjajo dela, ki se bodo tudi dokončala, in naj se v ta namen zagotovijo primerna sredstva.

V kratkem bodo pristojni uradi objavili nov načrt predvidenih del s proučitvijo potreb za letošnje leto. Že zdaj je pa jasno, da se bo s tem izboljšala pokrajina, hkrati pa zmanišala nezaposlenost.

*

V vladni palači je Visoki Komisar predsedoval seji, ki jo je sklical, da bi se proučila vprašanja, ki se nanašajo na melioracijo v splošnem in zlasti na dela na Barju. Navzočni so bili dr. Moseri iz ministrstva za poljedelstvo in gozdove, ki se je udeležil seje tudi kot predsednik pokrajinskega odbora za melioracije, inž. Farina, načelnik inženirskih del pri Visokem komisariatu, in inž. Rueh, načelnik tehničnega oddelka, senjor Giuliarelli, poveljnik gozdne milice, g. Mohorič, glavni tajnik Trgovske in industrijske zbornice, in gg. Anton Kržmanc in Josip Brenčič, prvi predsednik, drugi tajnik upravnega sveta za melioracijo ljubljanskega Barja.

Visoki komisar je opozoril na navodila, ki jih je dal takrat, ko je govoril o važnem vprašanju melioracijskih del v Ljubljanski pokrajini, in sicer v smislu, da mora biti čim prej končan splošni načrt, ki zajema vsa melioracijska dela v teku, in tista, ki se morajo v Pokrajini izvesti, in sicer z namenom, da se takoj začno dela, ki so najbolj neposredno donosna. Ko bo splošni načrt pripravljen, bo dostavljen pristojnemu ministrstvu, da se vključi v splošen načrt melioracijskih del v Kraljevini.

Visoki komisar je zagotovil komisiji, da smatra melioracijska dela na Barju za najbolj nujna, in to s kmetijskega in zdravstvenega vidika, ker bo radikalna ureditev tega vprašanja nedvomno močno zbolšala zdravstvene razmere ljubljanskega mesta. Podčrtal je v zvezi s tem, da se je o melioracijskih delih ljubljanskega močvirja govorilo že v letu 1780, v dvajsetih letih bivšega jugoslovanskega kraljestva pa donos te vlade ni presegel 12 milijonov lir.

Visoki komisar je podčrtal, da so za melioracijska dela na Barju v prvih devetih mesecih priključitve Ljubljane h Kraljevini Italiji izdali 2 milijona 170.000 lir, za naprej pa je redno določenih 7 milijonov lir. Visoki komisar je končno odredil, da naj se pospešijo dela za melioracijo, ki so bila prekinjena med zimsko dobo. Ta dela naj se takoj obnove, tam pa, kjer se izvajajo, se naj pospešijo. Visoki komisar je takoj podelil pomemben delež upravnemu svetu za melioracijska dela ljubljanskega Barja, ta prispevek pa je določen za ohranitev jarkov, zakaj to je bilo nujno za uspeh del, ki so bila že opravljena.

Zastopniki upravnega sveta za melioracijsko močvirje so izrazili Visokemu komisarju tudi v imenu v poštev prihajajočega prebivalstva največjo zahvalo in so poudarili, da melioracijska dela zajemajo 16.000 ha zemlje in delavnost 9000 kmetov in tedaj tudi kar največjega števila delavcev.

## Obletnica Nezavisne Države Hrvatske

### Zastopnik Italijanske vlade pri Poglavniku

Zastopnik Italijanske vlade in vodja delegacije Fašistovske stranke Ekse. De Cicco je na dan obletnice Nezavisne države Hrvatske prispel v Zagreb in je kmalu po svojem prihodu v spremstvu italijanskega poslanika Casertana in drugih dostojanstvenikov odšel v avdienco k Poglavniku, ki ga je takole nagovoril:

Čast mi je, da vam v Ducejevem imenu, v imenu fašistovske stranke, Črnih srajc in vsega italijanskega naroda izražam najtoplejše čestitke. Obnova vaše dežele pomeni uresničenje stoletnega sna hrvatskega naroda in je obenem v skladu z aspiracijami Italije, ki hoče imeti ob svojih mejah uniforme etične države, ki ne bodo v službi nikakega zaščitnika ter bodo ponosne na svojo lastno neodvisnost in svobodo. Italija čuti, da je taka mlada Hrvatska Država in zato z velikim prijateljstvom zasleduje njen razvoj v zgodovini nove Evrope, ki ga naglo in varno usmerjata v bodočnost. Neodvisna Hrvatska Država je prvi biser v pomladi narodov, ki se dviga iz ognja krvi te vojne. Njena sreča naj bo znamenje zmage.

Poglavnik se je zahvalil za pozdrav in čestitke Duceja, grofa Ciana in vsega italijanskega naroda. Poudaril je, da je Hrvatska dolžna neskončno zahvalo fašistovski Italiji, da je fašizem navdahnil Hrvate z željo po svobodi in podprl njihov osvobodilni pokret. Zato se Italija lahko vselej zanese na zavezništvo sosednjega naroda. Nazadnje je vzkliknil Duceju, Cianu, Kralju in Cesarju ter Savojski hiši, ki je ustanoviteljica nove hrvatske dinastije.

V Zagreb je prispela tudi posebna italijanska vojaška delegacija, ki se je udeležila proslav ob obletnici hrvatske neodvisnosti. Vodil jo je armijski general Ekse. Roatte, člani so pa bili armijski general Ekse. Robotti, brigadni general Blasio in mnogi drugi visoki častniki. Na postaji so delegacijo sprejeli poslanik Casertano, general Oxilia in drugi zastopniki italijanske misije na Hrvatskem. Poglavnika je zastopal maršal Kvaternik z večjim številom višjih častnikov. Vodja delegacije je pregledal častno četo Črnih srajc in oddelek hrvatske vojske in ustašev. Pozneje je delegacijo sprejel Poglavnik.

Proslava neodvisnosti se je začela z veliko revijo čet po Markovem trgu, kjer so bili na tribuni Poglavnik, člani vlade, zastopniki diplomatskega zbora in mnogi odličniki. Ljudstvo je neprestano vzklikalo. Po ulicah so bile razobešene zastave, izložbe pa okrašene s slikami Poglavnika, Duceja in Hitlerja.

Ob obletnici hrvatske neodvisnosti je general Oxilia, načelnik italijanske misije na Hrvatskem, izročil maršalu Kvaterniku serijo knjig z Duccievimi govori, shranjenih v posebni omarici s posvetilom. Svečanost izročitve darila je bila v veliki dvorani ministrstva za narodno obrambo, ki je bila slovesno okrašena. General Oxilia je imel pri tej priložnosti govor, v katerem je poudaril, da predstavljajo Ducejevi govori bistvo fašistovske doktrine, na katero se je oprl ustaški pokret.

Maršal Kvaternik se je toplo zahvalil za darilo in izjavil, da bo prišlo v muzej hrvatskih oboroženih sil. Poudarjal je, da je Duce prvi podprl Poglavnika in da je bila Italija za hrvatske emigrante druga domovina. Hkrati je izrazil prepričanje, da bodo oborožene sile obeh držav v bodoče še tesneje sodelovale v duhu tovarištva, ki ga želita Duce in Poglavnik. Svečanost se je zaključila z vzklikanjem Duceju in Poglavniku.

Kancler Hitler je za obletnico neodvisnosti poslal Poglavniku brzojavne čestitke. Hkrati je poslal posebnega odposlanca, da je prisostvoval svečanostim.

**Vel. Krali in Cesar Viktor Emanuel III. je dobil najvišje hrvatsko državno odlikovanje, velered krone kralja Zvonimira. Podelil mu ga je Poglavnik ob obletnici vstopa kraljevine Italije v vojno proti bivši Jugoslaviji. Z istim visokim odlikovanjem je istega dne Poglavnik odlikoval tudi italijanskega zunanjega ministra Ekse. grofa Ciana, nemškega maršala Herman Göringa in nemškega zunanjega ministra von Ribbentropa. To najvišje odlikovanje morejo dobiti samo osebe, ki imajo izredne zasluge za ustanovitev Neodvisne Države Hrvatske.**

**Kr. Vis. princa Piemontskega, ki je postal vrhovni poveljnik vojske v Srednji in Južni Italiji ter na otokih, je pretekli teden sprejel Duce.**

**Duce je sprejel admirala Angela Jacchima**, vrhovnega poveljnika italijanskih pomorskih sil, ki mu je poročal o bitki z dne 22. marca na Sredozemlju, ko je italijansko vojno brodovje razpršilo angleški konvoj in poškodovalo nekaj ladij. Duce je admiralu naročil, naj izroči njegovo zahvalo poveljništvom in posadkam ladij zaradi njihovega junaškega vedenja v omenjeni bitki.

**Eksc. Vis. Komisar** je ob obletnici vkorakanja italijanskih čet v Ljubljano poslal generalu Romeru, poveljniku divizije »Isonzo«, tovariško pozdravno brzojavko. Enako brzojavko je poslal tudi poveljniku Modrih kravat.

**Eksc. Vis. Komisar za Ljubljansko pokrajino** je izdal naredbo o prepovedi uporabe usnja za izdelovanje kovčegov, torbic, tapetniških izdelkov, pohištva itd. in naredbo o določilih uporabe usnja sploh. Objavil jo je »Službeni list« z dne 8. t. m.

**Novci iz čistega niklja** po 20 centezimov pridejo iz prometa dne 30. t. m. po naredbi Vis. Komisarja. Z dnem 30. junija t. l. pa ti kovanci izgube svojo plačilno moč.

**Naredbo o porabi plina** je izdal Eksc. Vis. Komisar za Ljubljansko pokrajino. Naredba podrobno določa porabo plina, in sicer na normalni pritisk 10 ur na dan. Kršitelji naredbe bodo kaznovani. Celotna naredba je izšla v »Službenem listu« z dne 8. t. m.

**Eksc. Visoki Komisar je za obletnico ustanovitve** Nezavisne Države Hrvatske poslal hrvatskemu konzulu v Ljubljani poslanico z iskrenimi željami za procvit mlade države in čestitkami za njeno bodočnost in za bodočnost Poglavnika. Pri tej priložnosti je bila v stolnici slovesna služba božja, ki so se je poleg konzula udeležili Eksc. Vis. Komisar, general Robotti, poveljnik armadnega zbora Zvezni tajnik Orlando Orlandini, mnogi fašisti, osebje konzulata in mnogi člani hrvatske ljubljanske kolonije. V dopoldanskih urah je bil na konzulatu slovesen sprejem predstavnikov oblasti.

**Nov čas za zatemnitev** je določil s svojo odredbo Eksc. Vis. Komisar za Ljubljansko pokrajino in sicer od 21. zvečer do 6. zjutraj.

**Oddaja radijskih aparatov se je pričela** v torek 14. t. m., in sicer v II. nadstropju stare cukrarne na Poljanskem nasipu v Ljubljani. Kdor morda še nima potrebne številke in tiskovine za oddajo radijskega aparata, naj se takoj zglasi pri vratarju ljubljanskega mestnega poglavarstva. Samo tisti, ki so na Kr. Kvesturi zaprosili za dovoljenje, da smejo svoj aparat obdržati, naj pridejo po številko šele po 20. t. m. Mestna komisija v stari cukrarni posluje vsak dan od 8. ure dalje.

**O razdelitvi bogastva v Italiji** poroča agencija Stefani v svojem gospodarskem poročilu, in sicer po statistiki o davkoplačevalcih. Po tej statistiki so davkoplačevalci razdeljeni v dve skupini, v tiste, ki imajo do 17 tisoč lir dohodkov na leto, in v tiste, ki imajo od 17 do 48 tisoč lir dohodkov na leto. Za milijonarje veljajo osebe, ki plačujejo več ko 50.000 lir letnih dohodkov; teh je 17.531 oseb. V četrti skupini so ljudje, ki plačujejo 99 do 174

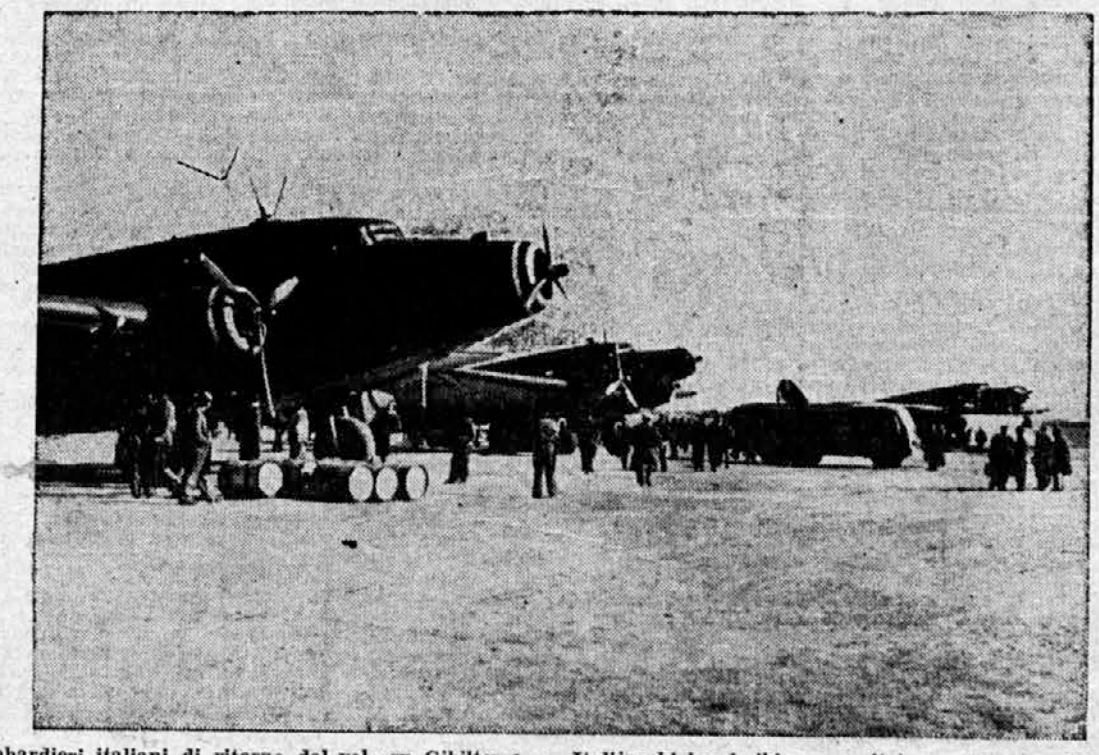

**Bombardieri italiani di ritorno dal volo su Gibilterra. — Italijanski bombniki po vrnitvi s poleta na Gibraltar.**

tisoč lir, njih premoženje cenijo na 2 do 2,5 milijona lir; teh je 4087. Peta kategorija obsega ljudi s premoženjem 3,5—5,5 milijona lir; teh je 1430. Ljudi s premoženjem 5,5 do 9 milijonov je 466, s premoženjem 9 do 12 milijonov je 169, poleg tega je pa še 68 oseb, ki imajo po 15 milijonov lir letnih dohodkov. Ta statistika dokazuje ne toliko, koliko je v Italiji milijonarjev, temveč, kako pravično sta razdeljena narodni dohodek in narodno premoženje.

**Eksc. Vis. Komisar za Ljubljansko pokrajino** je v torek dopoldne obiskal nekaj ljubljanskih podpornih ustanov v spremstvu vicekvestorja Ferrante'ja, majorjev Kr. Karabinierjev Lombardija in Pelargija in zastopnikov Fašistovske stranke. Najprej si je ogledal Pokrajinski podporni zavod v Gregorčičevi ulici, ki daje navodila in smernice vsem podpornim zavodom po občinah. Eksc. Grazioli se je zelo zanimal za potek in načrt dela in je pohvalil dosedanje uspehe. Nato se je podal v Pokrajinsko hranilnico v Puccinijevi ulici in si tam ogledal tudi podporni zavod za ljubljansko občino. Nato je obiskal zavetišče v stari cukrarni, kjer se je prepričal o razmerah ljubljanskih siromakov, si ogledal spalnice, obednico in pokusil pripravljeni obed. Ogledal si je tudi tamkajšnje otroško zavetišče in otrokom obljubil slaščic. Podrobno se je zanimal tudi za sprejem radijskih aparatov, ki ga je mestna občina uredila v cukrarni in tam pripravila skladišče zanje. Eksc. Grazioli si je ogledal še občinski podporni odbor v Frančiškanski ulici in občinski urad v Trnovem; povsod so ga iskreno sprejeli. Njegovo zanimanje za ljubljanske podporne ustanove pa spet dokazuje njegovo skrb za najbolj siromašne prebivalce. Zato so siromaki in sodelavci ustanov njegova navodila in pomoč, ki jo je obljubil, z navdušenjem sprejeli.

**Naredbo o ureditvi povpraševanja** in ponudbe dela je izdal Eksc. Vis. Komisar za Ljubljansko pokrajino in jo je objavil »Službeni list«. Po tej naredbi je natanko urejeno povpraševanje dela. Pri vsakem občinskem uradu se ustanavlja oddelek namestitvenega urada, ki ga vodi zaupnik Borze dela. Urad bo vodil statistiko vseh nezaposlenih delavcev, vanj se bodo morali pa prijaviti vsi tisti, ki bodo 5 dni brez dela. Delodajalci ne bodo smeli sprejemati drugih delavcev, kakor tistih, ki so vpisani v seznamih namestitvenega urada. Naredba določa tudi izjeme te točke. Za prekrške delavcev in delodajalcev so določene denarne kazni. Nadzorstvo o izpolnjevanju te naredbe je poverjeno Inspekciji dela pri Visokem Komisariatu.

**Italijanski delavci**, ki so na delu v Nemčiji, so po poročilu Italijanske komercialne banke poslali domov že 230 milijonov mark zaslužka, to je okrog 1,75 milijarde lir.

**Radijska družba EIAR** opozarja radijske naročnike, da se zadnje dni v stanovanjih nekaterih radijskih naročnikov oglaša neki neznanec in se ponuja, da kupi radijski aparat za EIAR. Radijska družba opozarja naročnike, da ne nasedajo neznancu.

**Časnikarski kongres v Benetkah** se je te dni končal. Udeležili so se ga časnikarji troine zveze in prijateljskih držav, vseh skupaj iz 15 držav. Zadnji seji so prisostvovali italijanski prosvetni minister Eksc. Pavolini, načelnik nemškega tiska dr. Dietrich, japonski poslanik Sakuma in načelniki tiska prijateljskih držav. Govorili so poslanik Sakuma, dr. Dietrich, ki je prinesel Führerjev pozdrav, nato pa Eksc. Pavolini. Poudaril je, da vodi časnikarje osi pri njihovem delu resnica, ker spoštujejo svoje narode. V vojnih poročilih objavljajo izgube in udarce prav tako kakor zmage. V nasprotnem taboru, je rekel Ekscelenca Pavolini, pa ne najdeš drugega kakor laži, zatajevanje in prikrivanje. Naposled je govornik izročil zastopnikom vseh časnikarjev prijateljskih držav Ducejev pozdrav.

**O sodelovanju italijanskih podmornic** v Atlantskem oceanu pišejo nemški listi. Predvsem poudarjajo, da se je na neko atlantsko oporišče vrnila skupina italijanskih podmornic, ki je izvedla vrsto drznih napadov na ameriške ladje. Italijanske posadke so v oporišču z navdušenjem sprejeli. Italijanski admiral, ki poveljuje podmornicam, je svoje posadke pohvalil.

**Milanskega veleseima se bo Hrvatska udeležila** z razstavo kmetijskih in industrijskih proizvodov. Razstavila bo predvsem razne vzorce lesa, zdravilna zelišča, tobak, kemikalije, cement, posušeno sadje, industrijske rastline in proizvode umetne obrti.

**Slovenske knjige za vojne ujetnike-Slovence** v italijanskih ujetniških taboriščih potrebuje izobraževalni odsek Italijanskega Rdečega križa, Roma. Avtonomna sekcija Italijanskega Rdečega križa zato prosi knjižne založbe, knjigarnarje in privatnike naj darujejo knjige zabavne in poučne vsebine. Knjige sprejema glavna pisarna avtonomne sekcije, Gosposvetska cesta 2/II. v uradnih urah od 8. do 14. ure.

**Dva manjša potresna sunka so občutili Ljubljančani** v noči s sobote 11. na nedeljo 12. t. m. V nekaterih stanovanjih v višjih nadstropjih je zaškropetalo steklo v omarah in so se celo ure ustavile. Potresni sunek je imel smer vzhod-zahod.

**Pisemske pošiljke iz Ljubljane** za tuiezemstvo, navadne in priporočene, sprejemajo poleg glavne pošte tudi pošte št. 2 do 7 in 9 do 11.

**Pri ljubljanskem mestnem gospodarskem uradu** je doslej vloženih 1500 prošenj za približno 250.000 kil semenskega krompirja. Ker je toliko prošenj, je gospodarski urad moral ukiniti izdajanje nakaznic, zato je tudi vlaganje prošenj brez pomena. Vsakdo, kdor bo semenski krompir porabil za kuhinjo, bo zato občutil primerne posledice.

**Odredbo o varčevanju s plinom je izdal** Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino. Od ponedeljka 13. t. m. dalje je Ljubljančanom plin na razpolago samo od 7. do 12., od 13. do 16. ure in od 18. do 20. ure zvečer. Te ure bo imel plin dovolj močan pritisk za uporabo, sicer bo pa njegov pritisk prenizek.

**Vichyjska vlada** je protestirala pri washingtonski vladi, ker je imenovala svojega generalnega konzula v prestolnici francoskega Konga, ki so ga zasedli degaullovci. V tem imenovanju vidi francoska vlada nekorektnost nasproti zakoniti francoski vladi.

**Trgovinsko pogodbo sta sklenili** med seboj Hrvatska in Francija. Po tej pogodbi bo izmenjava med obema državama živahnejša. Hkrati sta podpisali kliriški dogovor, ki določa vrednost kune = 1 francoski frank. Hrvatska bo imela svoje gospodarsko zastopstvo v Vichyju. Trgovinska pogodba je stopila v veljavo 1. aprila.

**Šef madžarskega generalnega štaba**, armadni general vitez Szombathelyi, je prispel te dni v Romo, da vrne nedavni obisk italijanskega generalisima v madžarski prestolnici. Visoki dostojanstvenik se bo mudil v Italiji več dni, se sestal s predstavniki italijanskih Oboroženih Sil in si ogledal nekatere važne vojaške ustanove.

**Kancler Hitler je poslal** k madžarskemu regentu Horthyju svojega posebnega odposlanca in ga odlikoval z velikim zlatim križcem Nemškega orla. Regent Horthy se je za odlikovanje zahvalil, nato je imel pa z odposlancem Dörnbergom dolg razgovor.

**Vsa gradbena dovoljenja v Nemčiji** je razveljavil nemški gradbeni minister Speer. Po njegovi najnovejši odredbi bodo v Nemčiji nadaljevali gradbeno delo samo tam, kjer je to nujno potrebno. Vsa manjša gradbena dela bodo morali podjetniki opustiti, ker so delovne moči potrebne za oboroževalno industrijo in za zagotovitev prehrane. Izjemna dovoljenja za gradnjo bodo izdajali samo pokrajinski pooblaščenci, ki morajo prošnje najstrože presojati s stališča vojne potrebe.

**Maršala Kvaternika je odlikoval** nemški poslanik v Zagrebu z velikim križcem nemškega orla. Najvišje odlikovanje mu je podelil sam Hitler v znak priznanja njegovih zaslug za Nemčijo.

**Bolgarija in Turčija** sta pred kratkim iznenada podpisali trgovinsko pogodbo. Po tej pogodbi bo Bolgarija Turčiji dobavljala mnogo časopisnega papirja. Turčija bo pa Bolgariji dobavljala predvsem bombaž in bombažne odpadke.

**Uredbo o racioniranju prometa z zdravili je izdal** hrvatski minister za zdravstvo. Ministrstvo bo vsa zdravila, ki se doma in v tujini težko dobe, popisalo, potem pa uredilo promet z zdravili.

**Novo, zelo učinkovito cepivo za legar**, sta odkrila francoska znanstvenika Durand in Giroud. Pridobivata ga iz kuncev.

**Tovarne za konserviranje gob ustanavljajo** v Nemčiji. V največji izmed doslej ustanovljenih tovarn na mesec predelajo okrog 700.000 kil gob in je v njej zaposlenih več sto delavk. Letos nemške oblasti konserviranje gob zelo pospešujejo, ker bodo tako pripomogle k splošni ljudski prehrani.


**SONČNIČNO SEMENSKO SEME JE DOSPELO!**

**Vsi oni poljedelci, ki so sklenili z nami pridelovalne pogodbe, bodo dobili prihodnji teden potom naših poverjenikov semensko seme in umetna gnojila.**

**Da bi vzbudili zanimanje čim širših poljedelskih slojev za pridelovanje sončnic, smo se odločili, razdeliti vsem kmetovalcem Ljubljanske province, ki bi to želeli,**

**do pol kg semenskega semena brezplačno obenem z navodili za pridelovanje**

**proti povračilu poštnine. Vabimo torej vse one, ki imajo primerno — ne močvirno — zemljo na toplejših, zaščitenih krajih, da nam nemudoma javijo svoje naslove ali pa se oglasijo osebno v naši pisarni v Ljubljani (v palači Ljubljanske kreditne banke III. nadstropje).**

**Čim več bo pridelanega sončničnega semena, tem več bo dobrega jedilnega olja, zato je v korist vseh, da se zasejejo čim večje površine.**

**Kakor smo že ponovno opozorili, so sončnice ob cvetju izvrstna paša za čebele, pa naj se zlasti čebelarji zanimajo za to, da se bo našemu vabilu odzvalo čim največ kmetovalcev!**

**Za setev je čas do konca aprila.**

**TOVARNA OLJA HROVAT & KOMP.. LJUBLJANA**



**Zobni ambulatorij dentistične šole v Ljubljani, Vegova ulica 8 I, sprejema ob ponedeljkih, sredah in petkih dopoldne. Cene nizke, izdiranje zob brezplačno.**

**Usnjeni izdelki se dajo dobro prebarvati le samo s specijelno barvo za usnje. Zaloga: Efaks, Napoleonov trg 7.**



**VESELI TEATER**

**PREMIERA**

*devetnajstega programa*

**v soboto ob 18.30**

**v nedeljo ob 16.(4.) in 18.(6.)**

**Na sporedu velezabavna senzacija**

**„Ojej, štorklja!“**

»Veseli teater« javlja: Vsem, ki bi se radi prav prisrčno nasmejali, svetujemo, da si ogledajo naš devetnajsti program, čigar premiera bo v soboto ob 18.30. Našim cenjenim nedeljskim obiskovalcem pa javljamo, da bosta odslej vsako nedeljo le dve predstavi in sicer ob 16. (4.) in 18. (6.) uri. Devetnajsti spored bo obsegal sledeče točke: zabavno komedijo »Pravi moški«, Gorinškov skeč »Pri telefonu«, enodejansko burko »Ojej, štorklja!« in nekaj glasbenih točk. Ves program bo od začetka do konca prepoln smeha in zabave. Preskrbite si pravočasno vstopnice, blagajna posluje v soboto od 10. do poli 13. in od 16. dalje, v nedeljo pa od 10. ure neprekinjeno do večera.



Prosimo, nakažite naročnino! Hvala!


# ŠPORTNI TEDNIK

## Sami mednarodni športni dogodki

En sam dogodek je minulo nedeljo zanimal mednarodno športno občinstvo, nogometno srečanje med Španci in Nemci v športnem štadionu pri Berlinu. Borba je ostala do polčasa neodločena 0-0, po odmoru tudi ni prišlo do odločitve, ker sta obe stranki zaznamovali po en zgoditek v svojo korist.

Srečanje je bilo tik pred gostovanjem Špancev prihodnjo nedeljo v Milanu, tudi za italijanske športne kroge nadvse zanimivo. Videti je, da bo »azzure« prihodnjo nedeljo čakala vsa drugačna naloga, kakor so jo imeli rešiti prejšnjo nedeljo v Genovi.

Medtem je italijansko zvezno vodstvo izkoristilo to prosto nedeljo za izvedbo polfinala v pokalnem tekmovanju. Para sta bila Milano-Venezia in Juventus-Modena. Zmagala sta oba domačina: Milano-Venezia 2-1 (šele po odmoru, zakaj v prvi polovici je bil rezultat 1-0 v korist Venezije) in Juventus-Modena 4-1 gladko. Milanska prireditev je vlekla, na igrišče je prišlo preko 20.000 gledalcev; torinska pa je bila tudi s te strani skromna.

Lanski pokalni prvak Venezia je bil tedaj tik pred ciljem po težavni borbi izločen. Ker niti Juventus, še manj Milano ne moreta gojiti resnih nad za prvo mesto v prvenstvu, se tudi letos ne bosta mogli obe prvi mesti združiti v enem in istem moštvu.

V Zagrebu so gostovali Bolgari in podlegli v težkem razmerju 0-5. Zagrebčani so odločili v svojo korist tudi mednarodno srečanje v rokoborbi Hrvatska-Italija v znamenju 4-3.

Švicarsko prvenstvo: Biel-Chaux de Fonds 2-0, Cantonal-Grenchen 3-1, Lausanne-Grasshoppers 2-1, Lugano-Servette 3-1, St. Gallen-Nordstern 1-1, Young Boys-Young Fellows 1-1, Zürich-Luzern 3-1.

V obeh Francijah sta bili na sporedu finalni pokalni tekmi. *O. C.*

## *Filatelija*

## NOVE ZNAMKE

Kljub vojnemu času ali mogoče prav zato izhaja ogromno znamk. Velik del teh obsegajo novosti, nastale iz potrebe po pretisku obstoječih znamk in dokumentiranja političnega položaja. — Prav redelnih znamk je le malo. Ostanek izpolnjujejo razne špekulacijske izdaje. Karakter posameznih izdaj lahko izprevidite sami.

**Belgija** nadaljuje s svojo novo izdajbo: k vsaki dobrodelni seriji še zobčan in nezobčan blok. V taki obliki je sedaj izšla najvišja vrednota serije za zimsko pomoč (sv. Martin). Izdelava: raster globokotisk.

**Finska** je izdala serijo s sliko maršala Mannerheima in drugo s sliko predsednika Rytija v novih barvah s pretiskom za Karelijo. Vsaka serija obsega 6 vrednot: za 50 p, 1.75, 2.—, 2.75, 3.50 in 5 k. Izdelava v globokotisku.

V **Franciji** izhajajo dodatne vrednote s sliko maršala Pétaina. Nove so spet: 70 c oranžna, 80 c svetlozelena in 1.20 fr rjavordeča. Dosedanji znamki za 1.— in 1.50 fr bosta izšli v drugi barvi. — S sliko Merkurja je izšla znamka za 50 c v ultramarinu. — Napovedani sta dve spominski znamki na čast komponistu Chabrieriu (1841 do 1894) in raziskovalcu Jeanu François de la Perousu (1741—1788). — Tudi doslej v Franciji neznane službene znamke bodo zagledale luč sveta. Dobiti jih bo moči le rabljene in bodo oni, ki bi imeli ali pa prodajali nerabljene, občutno kaznovani.

Letalske provizorije je dobila **Grčija**. Pretiskali so v ta namen dve portovni znamki s sliko letala in novo vrednostjo (1 na 2 in 5 dr).

Nove znamke opažamo na **Hrvatskem**. Izšle bodo dopolnilne znamke k sedanji seriji frankovnih znamk, in sicer za —.75 kune rumenozelena (slika Varaždina), 3 kn rdeča (Osijek), 5 kn modra (Zemun), 12 kn rjava (Split) in za 100 kn(!!) vijolična (Banjaluka). Tudi Hrvati dobe službene znamke, in sicer v vrednotah —.25, 1, 2, 4, 10, 12, 20, 30, 40, 50 in 100 kun. — Nenapovedano so izšle za letošnjo prvo obletnico ustanovitve države znamke za 2.50, 5 in 10 kn s slikami pokrajin, v izpremenjenih barvah in s pretiskom: ustaški simbol, datum in letnica 41-42. So brez pribitka in jih je 250.000 serij.

Pred kratkim so izšle tudi dolgo napovedane znamke za letalski sklad. Izšlo je pa: 1. pola znamk: 5×5=25 znamk; 2. pola istih znamk, le da na trinajstem polju ni znamke, nego polje z ustaškim znakom, stiliziranim galebom in državnim grbom. Serija obsega štiri vrednote, in sicer za 2+2 kn rjavočokoladne barve s sliko jadralnega letala nad pokrajino; 2.50+2.50 kn zelena; na sliki je jadralno letalo, pod njim pa, kolikor se da presoditi, morski valovi; 3+3 kn, vinskordeča s sliko fantička z modelom v roki, in končno 4+4 kn zelenomodra s sliko Dubrovnika. — Posebnost: Vsaka 12. znamka v poli ima v desnem spodnjem oglu vgraviran bel »V«. — Poleg tega so izšli še bloki, in sicer 3, zobčan blok z dvema znamkama na levi za 2+8 kn modre barve (slika kakor pri znamki za 2+2 kn) in na desni vinskordeča znamka za 3+12 kn (slika kakor pri 3+3 kunski znamki). Zobčani bloki so vsi enaki. Pač pa ni tako pri 4. nezobčanih blokih. Ti imajo sicer isto risbo kakor prvi, le da so barve znamk med sabo zamenjane. Poleg tega so pa trojne vrste: a) navadni (kakor zobčani); b) rdeča znamka: v desnem spodnjem oglu črka »V«; c) modra znamka: v desnem spodnjem oglu temnovijoličasta črka »R«.

Izvedba teh znamk ni ravno prvovrstna. Tisk je menda liniiski ofset. Prodajali so tudi makulaturo, tako da so na trgu poleg neoporečnih tudi mani vredni bloki.

V juliju bo izšla serija treh dobrodelnih znamk v nakladi 250.000 serij. Vrednote: 3+1, 4+2, 5+5 kn.

## Osebne vesti

**POROČILI SO SE:**

**V Ljubljani:** g. Rudi Ravnik, in gdč. Lojzka Junkarjeva.

**UMRLI SO:**

**V Ljubljani:** Viktor Čuden, strugar bivših Strojnih tovarn in livarn; Milka Vöglarjeva, učiteljica v pok.; Fani Pečnikova; Angela Vidmarjeva; Lovro Sebenik, trgovec; Anton Šušteršič, blagajnik ljubljanske Mestne hranilnice v pok. in lastnik tvrdke M. Tičar; Ivan Gerlica, višji policijski stražnik v pok.; Marija Kopitarjeva.

**V Novem mestu:** Janko Znanc, trgovec.

**Pri Sv. Križu ob Krki:** Terezija Glinškova.

**V Studencih pri Mariboru:** 70letni Josip Blažević, vinarski referent.

**V Slovenski Bistrici:** Oskar Klein, ravnatelj.

**V Dolenjem Logatcu:** 71letna Marija Slavčeva.

**V Zibiki na Štajerskem:** 68letna Frančiška Verbekova.

**V Mariboru:** 60letna Marija Janova, zas.; 60letni Maks Merčun, davkar v pok.; 83letni Jože Eger, mizarski mojster.

**V Ptuju:** Ana Centrihova; 30letni Jože Kuncler, trgovec.

**V Rušah:** Franc Hanzelič, uradnik v pok.

**Na Pobrežju:** 94letni Gašper Jeravš, posestnik.

**V Vuzenici:** 71letni dr. Maks Pregl, zdravnik.

**V Zagorju ob Savi:** Marija Bazeljeva.

Naše sožalje!

# ADELAIDA VZTRAJA DO KONCA

## SKRIVNOST HOTELA RICHELIEUJA

»Hačiiii!« je bil edini odgovor, ki sem ga bila zmožna tisti trenutek.

Nič se ne čudim, Adelaida, da ste hoteli temeljito opraviti, če ste se že odločili iti prostovoljno v smrt.«

»Mladi mož,« sem otožno odgovorila, »vsega je kriv ta prekleti pihalnik v mojem žepu. Kar na lepem se je... hači... hačiiii!«

Med tem časom se mi je s Stephenovo pomočjo posrečilo zlesti spet nazaj v sobo. Stephen mi je sledil po isti poti in me je, gaseč zadnje ostanke ognja, nenavadno, zelo nenavadno gledal. Kakor da bi se bila dogovorila, se nisva niti ganila, ko sva zaslišala bobnanje na vrata.

»Odprite, sicer bom vlomil!« je grozil zunaj naš prijatelj Sweeney. Možak je bil — priznam — upravičeno razburjen.

To je bil kajpak ultimat in tako je stopil Stephen, zmigajoč z rameni, proti vratom in brez šuma zavrtil ključ ter jih tako iznenada odprl, da bi bil Sweeney kmalu na nos padel.

Vrli redar je tako divje mahal s svojim velikanskim službenim revolverjem na vse strani, kakor da bi hotel ukrotiti celo armado zločincev.

»Kaj!« je vzkliknil, ko je izpregledal položaj. »Spet vidva!« Pogledal je skrajno nezadovoljno najprej mene, potem pa Stephena in nazadnje vprašal: »Kje je truplo?«

»Žal mi je, da vam ne morem postreči,« se je opravičil Stephen, »a tukaj se ni prelivala kri, zato tudi ni nihče ranjen; edina žrtev je perje splošno priljubljene gosi.«

»Perje!« je zahlipnil Sweeney. »Ali me hočete za norca imeti?«

Namesto slehernega pojasnila je Stephen pihnil čuvarju postave nekaj svetlosivih gosjih peres v obraz. Šele zdaj sem opazila, da si je krogla mojega revolverja izbrala za cilj eno izmed blazin na moji postelji.

Sweeney me je strogo pogledal.

»Ali bi mi ne hoteli povedati, zakaj sredi noči streljate?«

»Morda,« sem odvrnila spet popolnoma samozavestna, »morda sem hotela trenirati za prihodnje nagradno strelianje.«

»To vam je čisto podobno,« je zaškrtal Sweeney, »samo veriamem vam tega ne. Sicer pa lahko svoje pojasnilo prihranite dotlej, dokler ne pride nadzornik. A svarim vas! Zdaj mu zaradi vas že drugo noč spanec kratim, zato se lahko na marsikaj pripravite.«

Razumljivo je, da nisem s prav prijetnimi občutki pričakovala trenutka, ko bo treba nadzorniku pojasniti moje nenavadno ravnanje. Peklenski trušč je bil ves hotel spravil na noge, a Sweeney je ostalim gostom odločno ukazal, naj se vrnejo nazaj v svoje sobe.

Stephena in mene je spravil dol v vežo, kjer naju je izročil varstvu dveh mladih čuvarjev postave, ki sta bila zaradi nepričakovane odgovornosti hudo vznemirjena. Brž čas je hotel Sweeney sam nemoteno preiskati mojo sobo. Gotovo je pričakoval, da bo našel najmanj dve brutalno umorjeni žrtvi v moji omari, če ne celo pod postelio.

Preden je odšel gor, sem ga slišala, kako je zašepetal enemu izmed obeh policijskih mlečnozobežev:

»Povem vam, da je to krvoločna tigra« in kažoč na Stephena, »ta tule je pa njen najljubši mladič.«

»Obogobogobog!« je zamrmral zelenokljunec in me plašno pogledal. Zdi se mi, da so se mu celo kolena zašibila...

»Svoj živ dan se še nisem tako prestrašil,« je tožil Pinky, ki je čisto bled stal za svojim spremenjenim pultom. »Prepričan sem bil, da so spet nekoga umorili, in ko sem slišal, da se je zgodilo v vaši sobi, bi bil skoraj omedlel.«

»Na srečo je bilo to pot mnogo hrupa za prazen nič, Pinky. Iz previdnosti sem bila vzela s seboj v postelio revolver, kar sicer večkrat storim, in medtem ko sem spala, se je nekako sprožil.«

Isto zgodbo sem povedala nadzorniku, ko je prišel, čeprav niti za trenutek nisem mislila, da mi veriame. Vsekako ni imel možnosti, da bi ji oporekal. Odkrito priznam, da me je bilo že samo malo sram, da tako meni nič tebi nič spravim iz ust tolikani debele laži. Ta talent je moral že petdeset let in še več neznan tičati v meni, čeprav Ella Trotterjeva nasprotno trdi.

»In vi, Mr. Lansing?« je vprašal nadzornik preže. »Kako ste prav za prav mogli skozi zaprta okna in vrata — da ne govorim o stot težkem redarju pred njimi — tako hitro priti v sobo Miss Adamsove?«

»Kaj hočete, človek ima že takšen talent,« je odvrnil Stephen predrzno kakor zmerom.

Videč, da je nadzornik zardel od jeze, sem prišla Stephenu na pomoč.

»Pozabila sem omeniti, gospod nadzornik, da sem bila okno nad požarnimi stopnicami pustila pripr.to.«

»Kljub mojemu svetu?«

»Kljub — na žalost,« sem morala priznati.

»Vi ste ali izredno pogumna ženska, Miss Adamsova, ali imate pa čisto določene vzroke, da se ne bojite napadov nevarnega zločinca, ki mori v tej hiši.«

Kolena so se mi zašibila.

»Ne... ne... samo fatalistka sem, gospod nadzornik. Saj veste — usoda. Kar se mora zgoditi, se bo zgodilo.«

»Zanimivo,« je suho pripomnil nadzornik. »Čez nekaj trenutkov se je obrnil spet k Stephenu. »In spet, Mr. Lansing, ste bili, ko se je Miss Adamsovi pripetila nezgoda z revolverjem — spet ste bili popolnoma oblečeni — ob dveh zjutraj, v viharni, deževni noči.«

Stephen se je zadovoljno nasmehnil.

»Polagal sem patience v svoji sobi v tretjem nadstropju, gospod nadzornik. Mislim, da sem vam že nekoč povedal, da spadam med ponočne sove.«

»Res je,« je zamrmral nadzornik. »In pravkar sem se spomnil, da je sova sicer nedolžen simbol učenosti, pa tudi zelo krvoločen ptič, ki gre najrajši ponoči na lov.«

Stephen se je zarežal.

»Želo duhovito, gospod nadzornik, zelo duhovito.«

Ker je nadzornik Bunyan očitno spoznal, da za zdaj ne bo nič več izvlekel iz naju, nama je nazadnje dovolil oditi. Ko sva se pa pelala z dvigalom navzgor, nama je dal iz previdnosti za spremstvo dva mlada policista, očitno zato, da se ne bi mogla česa pogovoriti. Hm, Mr. Bunyan bi bil prav za prav moral vedeti, da sva takšnim začetnikom temeljito kos.

Ne da bi obrnil glavo, mi je Stephen s priprtimi usti zašepetal:

»Hvala, Adelaida. Ob priliki bom tudi jaz vam pomagal iz zagate.«

»Kakor da tega ne bi bili že nekajkrat storili,« sem odgovorila, na videz sem si pa napeto ogledovala steno dvigala.

»Sliši,« je eden od obeh mladih policistov zašepetal svojemu tovarišu, »to je značilno za nore ljudi. Ti zmerom sami s seboj govore.«

Stephen mi je vrgel z roko poljub. »Tvoje je moje srce,« je zažgolel.

»Neverjetno,« je zašušljal drugi policist. »Zatreskan je v staro.«

»Na svidenje jutri zjutraj, ljubica mojega srca,« se je poslovil Stephen z elegantnim poklonom, ko se je dvigalo ustavilo v njegovem nadstropju. »Seveda, če bova jutri zjutraj še živa.« In to je bilo prav tako lahko svarilo kakor grožnja ...

Bilo je čisto prav in lepo, da je Stephen Lansing gledal stvar z nedolžne strani. A oba sva čisto dobro vedela, da nikakor ni polagal patience v svoji sobi, ko mi je tako iznenada prihitel na pomoč po požarnih stopnicah. Čeprav sem takrat tako rekoč na glavi stala, sem vendar razločno opazila, da mi je bil prišel na pomoč z okna moje prejšnje spalnice. A to še ni bilo najhuje.

Ko je Stephen Lansing prišel skoraj do gornje stopnice in skušal razumeti pomen mojega — priznati moram — ne ravno dostojanstvenega položaja, sta se najina pogleda hkrati uprla v neki predmet, ležeč na stopnici. Ne vem, kako se mi je takrat posrečilo, da sem nihajoč pet nadstropij nad cesto, ne le ohranila ravnotežje, temveč še iztegnila roko po pohojeni rožnati vrtnici. V tisti sekundi tudi nisem prezrla, da se je z obraza Mr. Stephena Lansinga razločno bralo, da bi mi najraiši meni nič tebi nič zavil vrat ali me pa vsai z rahlim sunkom pahnil v globino.

»Res se mi zdi, da preži smrt v tej hiši za vsakim oglom,« sem se zgrozila, ko sem zaprla in zapahnila vrata za seboi.

Okno poleg požarnih stopnic je bilo zaradi Sweeneyeve površnosti še zme-

Listek „Družinskega tednika“

# Škodljive posledice civilizacije

**Napisal prof. dr. W. Kollath**

*(Gl. začetek v prejšnji številki)*

Med škodljive posledice civilizacije pri otrocih spadajo predvsem duševne hibe. Na primer: napačna vzgoja, premalo razumevanje odraslih za otrokovo dušo, premalo območja za otrokovo udejstvovanje, premalo tovarištva pri sistemu enega samega otroka v družini. Kot trajen učinek pa pride v poštev predvsem navada, da otroku vse prezgodaj vcepimo notranje zapreke; posledice se dostikrat pokažejo šele v zrelejši starosti v obliki raznih bolezni.

Zdaj nastaneta torej dve vprašanji:

1. V preteklosti je vladalo sicer neko prirodno stanje, ki se je pa pogosto neugodno obrnilo proti človeku, zakaj narava ne zdravi samo, temveč tudi bolezni prenaša.

2. Človeško delo in znanost se trudita, da bi odstranila marsikakšne zavirajoče vplive narave, a ti ukrepi utegnejo biti nevarni v toliko, ker od njih lahko izvirajo nove škodljive posledice za človeka ali njegovo okolico.

O znanstveni strani škodljivih posledic civilizacije so prvič razpravljali leta 1749., ko je Akademija v Dijonu na Francoskem razpisala natečaj »Ali napredek umetnosti in znanosti slabša ali zboljšuje nravnost«. Rousseau pravi: »Vse je dobro, če izvira iz stvarnikovih rok, vse postane manjvredno v človekovih rokah«.

Rousseaujev klic »Nazaj k naravi!« je dal nedvomno smrtni sunek sleherni človeški civilizaciji; njegovemu pozivu namreč ni mogoče slediti, ker zgodovinskega toka ni moči obrniti. Nemogoče je tudi, odpovedati se znanju in tehniki. In ker so za smernice v praksi postavili čisto nejasne in fantastične predstave, je praksa postala napačna. Ker so se pač dale ustvariti industrije, so postale te industrije nujno za človeka škodljive; nič več ni bilo namreč človeškega napredka, temveč samo še tehnični. In človek, postavljen v ta okvir, ni imel na zemlji ničesar drugega več početi, kakor skrbeti za svoj osebni napredek in užitek, za kar največji dobiček, ne da bi mislil na bodoče rodove.

Tako so s tehniko izpremenili delo, vpregli znanost vanjo, znanost s tehniko odtujili življenju in ji vzeli njene prave naloge. Namesto tega je nastalo umetno čudo današnje industrije in trgovine, čudo, čigar nevarnosti šele danes prav spoznavamo in ki jih skušamo prav usmeriti. Ta tehnika in gospodarstvo ne vprašujeta namreč po vrednosti za življenje, ne vprašujeta po tem, ali pokončata neznansko veliko življenja, ko sta pa življenju tuja in sovražna. Ljudje so v njunem okviru samo številke, delajo in umirajo kot številke in bivajo v statistiki, ne pa na zemlji.

Tako je mrtvo gospodarstvo obvladalo življenje. Človek je postal poseben del stroja in je stregel stroju. Stroj je postal gospodar tovarnarja in delavca. Življenje je bilo izkoreninjeno, iztrgano iz sleherne biološke zveze in to življenje naj bi zdaj po Rousseauju našlo pot »nazaj k naravi«, da bi ozdravelo.

Ali je ta Rousseaujeva narava prosta vse človeške delavnosti, res tako dobra, kakor pravi Rousseau? Reči moramo: ne! Narava peha človeka nazaj — tehnika mu pa dá, da naravo išče, in ga uničuje! Kaj mu ostane? Današnji odgovor se glasi: on sam, s svojimi dednimi nagnjenji in svojo voljo. Iz samega sebe mora najti pravo pot in si z delom utreti pot do višjega življenja, do sreče iz dela in znanja.

Kako daleč segajo dedna nagnjenja? Različnost ljudi in plemen dobi s tega vidika poseben pomen. Neizpodbitno dejstvo je, da so na prostem živeče živali silno enolične, narobe je pa domačih živali nepregledno število vrsti.

Pomembni nemški antropolog prof. dr. Evgen Fischer spravlja nastanek človeških plemen v zvezo s to razmnožitvijo zvrsti praplemen, osvobojenih narave. In prav tako, kakor si je takrat človekova volja sama izbirala, je imela tudi nasproti sebi isto možnost izbire. Brž ko so odstranjeni vsi ovirajoči vplivi »narave«, nastopijo sposobnosti in možnosti, ki se poprej niso razvile, niso mogle razviti, ker niso ustrezale življenju na prostem. Ali so ta živa bitja res manjvredna, ali so pa samo drugače, v drugačnem okolju visokovredna, v naravi pa manjvredna? Potem bi bil problem v tem, kako naj se zagotovi visokovrednost z ustrezajoče ustvarjenim okoljem — in res je to naloga današnje življenje ohranjujoče znanosti in po njej oplojene tehnike.

»Naravno« seže daljc, kakor mislimo, in tudi človekove storitve utegnejo sèm spadati. Po starem pojmovanju je »naravno« v splošnem izraz tistega, kar se zgodi brez človekovega sodelovanja. V resnici je pa več. Vse, kar človek stori, velja za »umetno«, za »nenaravno«. Tudi to je napačno. Zakaj Rousseau je pozabil eno: roke in možgane je človeku tudi narava ustvarila. Torej gre za to, kako človek te darove uporablja.

Zato nimamo pravice gledati »prirodnost« samo v divjih oblikah, temveč jo moramo videti tudi v tistih, pri katerih nastopijo sicer neizražena naravna podedovana nagnjenja pod vplivom človeške volje. Kakor so naravne roke in možgani, tako so naravna tudi nagnjenja, ki nastopijo šele pod določenimi ugodnimi pogoji. Človekova volja more razodeti naravne zmožnosti. Zakaj, človek ni stvarnik, temveč pusti samo delovati obstoječe dedne sile! Tudi takrat, ko si domišlja, da je sam posegel vmes.

V okolju civiliziranega človeka sta višje zdravje in daljše življenje vsekako možna in »naravna«, ker gre tu samo za skrita dedna nagnjenja. Vsaka znanost trči pri svojih nalogah povsod ob to dedičnost.

Vidimo torej, da upoštevanje dednih nagnjenj naš vidik docela izpremeni. Človek teh nagnjenj ne ustvarja, temveč jih samo omogoči. Nagnjenje je dano od narave! To je zelo važno dejstvo, ker izpreminja klic »Nazaj k naravi!« v klic »Naprej k naravi!«

Zdaj namreč vidimo, da nam ne sme biti merilo preteklost, temveč bodoči ideal normalnega človeka.

Praslika tega človeškega ideala je izražena v stavku: »Mens sana in corpore sano« (Zdrav duh v zdravem telesu). To pa ni trditev, kakor marsikdo misli, temveč samo želja. Najvišja oblika posameznih ljudi je prav ta idealna norma. Vse drugo je manj, torej »podnormalno«. In vse, kar moremo doseči, je samo to, da se čim več ljudi približa normalnemu razvoju.

Rousseaujev klic je napačen, prav tako pa tudi natečaj dijonske akademije. Umetnost in znanost ne kvarita nravnosti, temveč sta edino sredstvo za dvig človeka. Kvar prihaja od napačne rabe tehnike, ki se je zapisala umetni strukturi — gospodarstvu — ki pa ne vidi pravic in potreb življenja in jih ne mara videti.

S tega stališča imamo zdaj tudi možnost vrednotiti pretekle kulture. Zdaj se nam ne kažejo več kot večno se ponavljajoče in propadajoče faze, kakor trdi nemški kulturni zgodovinar Oswald Spengler, temveč jih gledamo kot zmerom nove poskuse, razbiti okove naravnih mejá in priti do višjih, človeških oblik življenja.

Ta napredek človeštva pa moremo doživeti le, če se znanost, tehnika in biološki cilji spravijo v medsebojno skladnost. Dosedanji poskusi niso uspeli, ker znanje ni zadostovalo. Današnja znanost bo pa vse to znanje znala zbrati in urediti.

Poskusi, kako naj se to znanje izkoristi, pa ne bodo uspeli, če ne bo zmagal svetovni nazor, ki bo življenje in njegovo ohranitev postavil više kakor gospodarstvo in tehniko. Samo takšen svetovni nazor utegne omogočiti nastanek resničnih vrednot iz sicer podrejenega znanja.

Toda človek je doslej neznansko zlorabljal svojo tehniko in svoje znanje, ko ju je obračal p r o t i življenju, namesto z a življenje. Nastalo bo vprašanje: ali bomo še dalje zlorabljali svoje znanje in tehniko in ali je ta zloraba neizogibna kakor zakon narave — ali pa: ali se bo dala dosedanja navada nekoč, to se pravi, zdaj, odpraviti, tako da bo možen resničen napredek.

**FR. P. ZAJEC**

IZPRAŠAN OPTIK IN URAR

LJUBLJANA, sedaj **Stritarjeva ul. 6**

pri trančiškanskem mostu

Vsakovrstna očala, za nogledi, daljnogledi, barometri, hygrometri, itd. Velika izbira ur. zlatnine in srebrnine. Samo kvalitetna optika. Cenik brezplačno.


## Izpolnjevanka

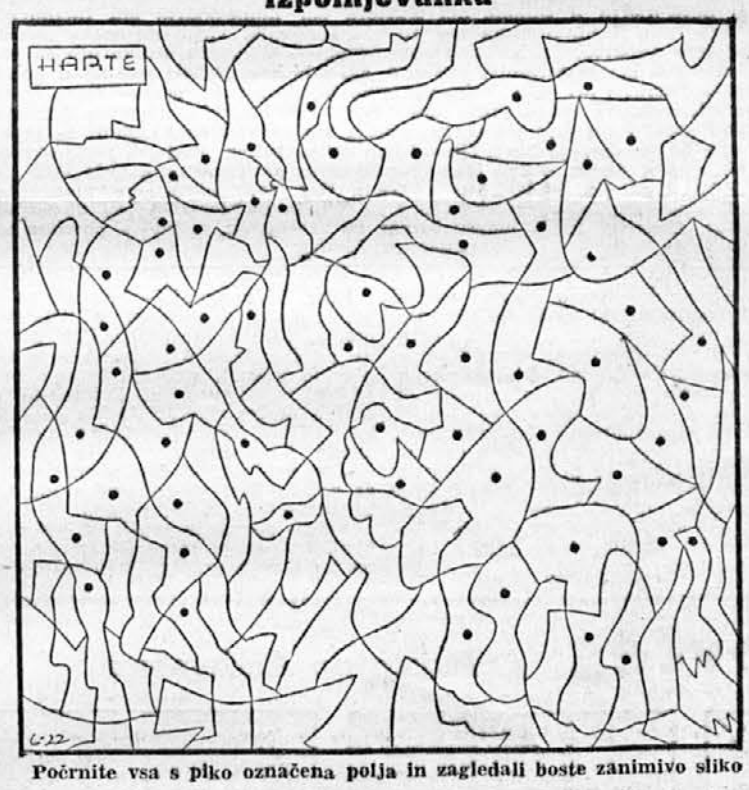


**Počrnite vsa s piko označena polja in zagledali boste zanimivo sliko**

## ROMANCA

NAPISAL FRANK HARPER

»Brzojavka?« je vprašal poštni uradnik.

»Da, za Willamantic v državi Connecticut,« je reklo dekle.

Roger Norris je videl najprej svetlozelen klobuk, smelo poveznjen na glavi. Njenega obraza ni mogel videti zaradi sence krajcev, ki je kakor krinka zakrivala njene oči. Svetli lasje so prasketaje silili izpod klobuka na lica. Roke je tiščala v žepe belozelenoprogaste športne jopice.

»Pet besed,« je rekel uradnik.

Roger se je čudil, kaj je imelo to dekle brzojaviti. Pogledal je čez njene rame v brzojavko. Iznenada je zakašljal, kakor da bi mu bilo nekaj v grlu obtičalo.

»Pošljite nujno 150 dolarjev,« je bral. Podpis: Joyce.

Njen zelo strogi pogled se je uprl vanj. Čuvaj se, je svaril ta pogled, ne hodi mi preblizu. Kakšno sekundo je zrl v njene sinje oči, ki so ga tako strogo in karajoče gledale.

In že je pozabil na brzojavko, ki jo je imel oddati. Bil je preveč zatopljen v problem, kaj se je zgodilo s to Joyce, da tako nujno potrebuje 150 dolarjev. Morda si ne more kupiti nogavic. Morda nima denarja niti za cigarete. In ta svetlozeleni klobuk, ki ga tako smelo nosi, morda še ni plačan...

Morda je pa še vse kaj hujšega, tako da je s poslednjim dolarjem, ki ga je imela, morala brzojaviti po pomoč.

Z nagubanim čelom ji je sledil na cesto. Bil je neznansko vroč dan. Zdelo se je, da so ljudje kar omotični in da se donebnice majejo. V nekaj korakih jo je dohitel.

»Miss Joyce,« je rekel.

Obstala je, se obrnila proti njemu. Senca klobukovega krajca je zakrivala bliskajoče se oči.

»Prosim,« je rekel in ji pomolil 150 dolarjev.

Oči so se ji zasvetile, tako da so bile podobne dvema leskečočima se pikama. Njen obraz se je zdel bled v jarkem soncu. Glas ji je trepetal od ogorčenja.

»Ne maram,« je rekla. »Pojdite dalje!«

Ni šel dalje. Zanj je bila stvar resna.

»To je samo pomoč,« je rekel. »Morate vzeti denar!«

»Ne maram!«

»Miss Joyce,« je resno nadaljeval, »bral sem vašo brzojavko. Moram vam pomagati. Ne bom miren, dokler bom vedel, da ste v stiski. Tu sva na soncu...«

»Zbogom,« je rekla.

»Stopiva v senco. M o r a v a urediti to zadevo. Mislite si, da sva prijatelja. Mislite si, da se že dolgo poznava. Mislite si, da sva se že kot otroka igrala,« je rekel.

Njena roka se je odklanjajoče zganila. »Ne,« je rekla, »tega si nikakor ne mislim. Hvala lepa!«

»Saj vendar ni nič takšnega,« je vztrajal.

»In vendar je nekaj takšnega,« je rekla, počasi stopajoč dalje. »Povejte, ali bi mi tudi tedaj ponudili pomoč, če bi bila slučajno mlad mož... ali pa stara ženska? Še v sanjah bi vam ne šinilo v glavo! Pomagati mi hočete... ker... ker vam ugajam!«

»O, ne zato... čeprav je res, da mi ugajate!«

»Pač, ravno zato. V mislih vam je neko znanje... doživljaj... romanca — in zato ne maram!«

»Počakajte,« je rekel in jo prijel za komolec. »Kaj mislim, naj vam bo vseeno. Moški smo pač takšni, da kdaj pa kdaj mislimo na romance.«

»To mi ne ugaja.« Njen porogljivi nasmeh ga je zbodel. »Vaše misli niso poštene! Pričakujete, da vam bom padla okrog vratu, ker ste tako milostni, da mi ponujate 150 dolarjev.«

»Niti v sanjah nisem tega pričakoval. Prosim vas celo, da mi ne padete okrog vratu. Zdaj vam pa slovesno obljubim, da odklanjam sleherno misel na kakšno romanco,« je vzkliknil Roger skoraj razdražen. »Vzemite denar!«

»Dobro,« je rekla in ga pazljivo pogledala od strani. »Sprejmem denar, če se odrečete osebnemu znanju z menoj. Obvežite se, da ne boste ničesar storili, da bi me spet ogovorili. Dajte mi častno besedo!«

»Častna beseda!« je rekel.

To je bila zarota, sklenjena ob treh popoldne v parku Central West. Sinje oči so zelo začudeno gledale iz sence klobukovih krajcev.

»Hvala,« je rekla Joyce in vzela denar. »Dajte mi svoj naslov, da vam bom mogla v štirih tednih vrniti denar.«

Napisal je ime in naslov na košček papirja. Svetlozeleni klobuk je izginil. V nekaj sekundah jo je pogoltnilo hrumeče mesto. Roger se je šele počasi zavedel; požvižgavajoč je preštel denar, ki mu je še ostal: nekaj več ko 5 dolarjev...

»Vraga!« je zaklel.

Rogerja so čakali štirje obupni tedni. Živel je v fiksni ideji, ki ga je mučila noč in dan. Fiksna ideja je nosila belezeleno progasto športno jopico in je imela prasketajoče svetle lase. Žalostno je vzdihnil.

Šel je na lov na fiksno idejo. Celo popoldne je stal na 5. aveniji pred radijsko postajo in bistro gledal po vseh dekletih, ki so prihajala mimo. Nobeni ni senca klobukovih krajcev zakrivala oči. Peljal se je na Coney-Island. Zdelo se je, da Joyce še nikoli ni bilo tam. Po polnoči se je prikazal v nočnih klubih in odšel, ne da bi bil sédel. Sinje oči so ga bile začarale.

Madison Square Garden. Tam je bilo več ko dvajset tisoč ljudi in Roger je strmel v morje sem in tja valujočih obrazov, v katerem nobenega obraza ne spoznaš. V zraku je nekaj trepetalo, nekaj, kar ga je begalo; zdelo se mu je, kakor da je zrak začaran. Pogledal je skozi daljnogled. Iznenada so bili obrazi čisto blizu in tako je zdajci zagledal svetlozeleni klobuk.

Joyce je sedela daleč stran od njega, na drugi strani tribune. Zdelo se je, kakor da bi imela pogled uprt vanj. Razburjen ji je pomahal z roko, da bi ga opazila...

Takrat je množica zatulila. Boksarska tekma se je bila pričela. Zamaknjen je Roger strmel kakor v sanjah. Ko je bila tekma končana, ni imel niti pojma, kdo je zmagal. Planil je na cesto. Pred vrati je kakor ukopan obstal in čakal na Joyce.

Že od daleč jo je videl, kako prihaja, in dih mu je zastal. Šla je tik mimo njega — zdajci so se njune oči srečale. Njena usta so se našobila... Roger se ni zganil. Beseda je beseda in svoje besede ne sme prelomiti. Stalo ga je neznanskega napora, da se ni ganil. Joyce mora priti k njemu, če ne je vsega konec. Takrat je bil pa svetlozelem klobuk že izginil. Vsega je konec. S pobešeno glavo je šel Roger domov...

»Miss Eden vas čaka v veži,« je javil črnec, ko je stopil v stanovanjsko hišo. Miss Eden? Stekel je v vežo — in zagledal Joyce.

»Vračam vam denar,« je rekla. Sinje oči, o katerih je tolikokrat sanjal, so ga toplo pogledale.

»Lepo je, Roger, da ste držali besedo.«

Torej je bila vendarle romanca...

»Misliva si, da sva se že kot otroka skupaj igrala,« je rekla. Njeni plavi lasje so ji rahlo zaprasketali okrog lic.

Zapoznila sta se. Ura je bila tri.

»Joyce, zdaj vas spremim domov,« je rekel. »Kje stanujete?«

»Eno nadstropje nad vami...« Prijela ga je pod roko in ga potegnila za seboj.


**FILATELISTI POZOR!** Najugodnejše kupite in vnovčite znamke vseh kontinentov do poslednjih okupacijskih znamk — v knjigarni Janez Dolžan, Ljubljana, Stritarjeva 6.


rom na stežaj odprto. S stisnjenimi zobmi sem stopila tja, ga zaprla in zapahnila. Šele ko sem spustila okrnice in iz posebne previdnosti obesila klobuk pred ključavnico na vratih, sem si potegnila vrtnico iz nogavice, pod katero so me bili trni že dobro uro neusmiljeno zbadali v koleno.

»Neumnica, ti stara, otročja neumnica,« sem se oštevala, »kakor da ne bi bilo na milijone rožnatih vrtnic na svetu!«

A nič ni pomagalo. Okrog cvetličnega stebelca se je vil en sam kostanjevorjav las.

»Bog nebeški, Kathleen je bila torej res na požarnih stopnicah!« se mi je utrgalo z ustnic in nehote sem se zgrabila za grlo, ki je iznenada postalo čisto suho.

Šele takrat sem opazila, da mi je bila granatna verižica izginila z vratu...

### 14. poglavje

Zdaj bom popisala tretjega in zadnjega tistih dni, ko je v Richelieuju razsajala smrt. To je bil dan, ki se je s krvavimi črkami za vedno vtisnil v spomin nas vseh, dan, ki se mu ima Stephen Lansing zahvaliti za edini sivi pramen, ki je na levem sencu pretkal njegove goste črne lase, medtem ko je meni ostalo od tega dne živčno trzanje v desnem očesu.

Tisto jutro ko so Mary Lawsonovo odpeljali v zapor, si pri zajtrku v jedilnici videl samo žalostne, potrte obraze.

Edina izjema je bila nova natakarica Miss Gloria Larue. Bila je izredno dobre volje. Vzroka za to mi sicer ni zaupala, zakaj odkar sem pokazala tako malihno navdušenje za filmski svet, sem bila očitno zanjo mani ko nič. Pri mizi Adairovih za menoj je pa dalj časa živahno kramljala o sreči, ki jo je doletela.

»Takšna priložnost pride samo enkrat v življenju,« je vsa sijoča razlagala. »V radiu peti, to je skoraj toliko kakor biti pri filmu.«

Kathleen je nekoliko dvomeče vprašala:

»Ali ste trdno prepričani, da ta ponudba... ni sleparija?«

»No, veste kaj,« je užaljeno odgovorila Gloria Larue, »velike radijske družbe ne pošljejo človeku vabila, če ne gre za res.«

»Upajmo!«

»Brž čas ste me slišali, ko sem pela na zadnjem plesu natakaric. Vsi so rekli, da takšnega uspeha še ne pomnijo. Seveda... najprej sem tudi jaz mislila, da se hočejo norčevati iz mene, zakaj, če se človek že šestnajst let samostojno prebija skozi življenje, ne verjame vsega tako hitro.«

»No, vsekako vam mama in jaz želiva mnogo sreče,« je toplo rekla Kathleen. »Kdaj se pa odpeljete?«

»Takoj po kosilu. O poli treh gre avtobus v Memphis, kjer bom pela, a morda bom počakala na cesti, da me kakšen avto vzame s seboj.«

Vzdihnila sem in se odločila, da bom pustila poleg krožnika malo večjo napitnino kakor običajno. Pravkar sem hotela vzeti iz svoje torbice dolarski bankovec, ko sem v zrcalu opazila, da me Ciril Fancher, stoječ pri mizi Adairovih, zlovolino gleda.

»Ali vam nisem že trikrat povedal, Gloria,« je rekel nato dekletu, »da pri nas natakarice ne smejo gostov nadlegovati s svojimi zasebnimi zadevami?«

Miss Gloria Larue je vzela pladenj in odšla v kuhinjo, popre; je pa še zaničljivo prifrknila svoji zavihani nosek.

»Ubogi otrok,« sem zamrmrala sama pri sebi. »Upam, da se ti bo bolje godilo kakor drugim.«

Bil je — kakor se spominjam — četrtek, zakaj na ta dan mi moja črnska perica Carrie vedno prinese perilo. Ko sem se takoj po zajtrku peljala gor, je Carrie že čakala. Razgovarjala se je z Lavro, ki je pospravljala sobo, a ko sem jaz vstopila, sta iznenada utihnili. Tem črnkam ne ostane prav nič prikrito iz življenja bele gospode, a o tem klepetajo le med seboj.

Ko je Carrie spravila svoj denar in odcapljala ven, je hotela Lavra, ki je bila že končala svoje delo, iti za njo, a sem jo zadržala pri vratih.

»Svojo kanglo za vodo pogrešam, Lavra,« sem rekla kolikor mogoče neprisiljeno. »Prinesi mi, prosim, drugo.«

»Da, madam,« je vnemarno odgovorila. A ko je prišla nazaj in postavila drugo kanglo na mizo, je sama zase zamrmrala: »Zadnji čas so kangle v tej hiši očitno noge dobile.«

»Kaj godrnjaš, Lavra?« sem strogo vprašala.

Čemerno me je pogledala.

»Rekla sem samo, da je smešno, ko je kangla zdaj tukaj, naslednji trenutek je pa ni več. A saj zmerom trdim, da je ta hiša začarana.«

Srce mi je začelo razbijati.

»Ali... ali so druga gospoda tu v hotelu tudi pogrešili svoje kangle, Lavra?«

Našobila je spodnjo ustnico.

»Da, madam. Čistim sobo, kangla stoji na mizi, kakor zmerom. Drugo jutro — kangle ni več. Prinesem gostu drugo. Drugo jutro tiči kangla nekje v kotu.«

Takoj bi si bila lahko mislila, da je čarovnija s kanglo preveč dobro funkcionirala, da ne bi bila že večkrat preizkušena.

»Kdo... čigave kangle so se na primer... tako smešno vedle, Lavra?«

Nekam čudno me je pogledala. Spet sem se morala vprašati, ali je sploh kaj, česar te stare črnke ne bi vedele o nas.

»Torej,« je nazadnje oklevajoče odgovorila, »na primer kangla Miss Polly že trikrat ali štirikrat in kangla Mrs. Mary, ki vsak teden ponori. In potem kangla uboge Mrs. Mosbyjeve, ki je zdaj mrtva, in še nekaterih drugih, ki se jih ne spominjam, ker niso bili dolgo tu in so se kmalu odpeljali.«

»Mary in Polly in Lottie Mosbyjeva!« sem nehote vzkliknila.

»Da, madam, Mr. Mosby je bil silno razkačen. Kakor da bi bila jaz kriva, če takšna stvar iznenada dobi peroti. In spominjam se, kako je Mrs. Mosbyjeva jokala zaradi malihnih riavih papirčkov, ki jih ni mogla svojemu možu pojasniti.«

Ko je šla ven, je Lavra še zmerom nekaj godrnjala. Kolena so se mi tako šibila, da sem morala sesti. Torej nisem bila edina oseba v Richelieuju, ki je dobila takšno gnusno riavo čečkarijo. Zdaj sem razumela, zakaj je Mary zašla v denarne težave, in prepričana sem bila, da sestanek, ki ga je bila imela večer pred umorom Jamesa Reida na požarnih stopnicah, ni veljal kakšnemu moškemu, temveč aluminijasti kangli.

»Kaj je mogla storiti Mary — ravno Mary! — da je zašla izsilievalcu v kremplje,« sem se morala neprestano izpraševati.

Nič več nisem dvomila, da je v Richelieuju že dalj časa na delu izsilievalec velikega stila, in prepričana sem bila tudi o tem, da je bila ena izmed žrtev poskušala svojega mučilca spraviti v past. To je dokazovala navzočnost Jamesa Reida v tej hiši. Njegova naloga je bila, izslediti izsilievalca. In tisti, ki ga je bil poklical, je bil — tako se mi je zdaj zdelo — Mary Lawsonova.

»To je mislila s tem, ko je rekla, da ima na vesti nekega človeka,« sem vzdihnila. »Reida je spravila sèm, sem... kjer ga je doletela smrt.«

Zdaj sem si tudi lahko pojasnila, zakaj je Mary hotela, da me tisti usodni večer med osmo in deveto uro ne bi bilo v moji sobi, in zakaj je James Reid ravno v mojem stanovanju našel smrt.

Če je Mary Lawsonova — kakor sem sumila — dobila od izsilievalca naročilo, naj določeno vsoto denarja vtakne v kanglo in jo tisti večer postavi na požarno stopnico, se mi zdi čisto logično, da je James Reid — prav tako kakor jaz sama — poskušal zločinca speljati v past. V ta namen se je skril v moje prejšnje stanovanje, ki je požarnim stopnicam najbližje. A zločinec je bil preveč prebrisan in tako je past postala smrtna past za Jamesa Reida samega.

Zgrozila sem se.

»Vse moram povedati nadzorniku,« sem se odločila. »Naj bo zločinec že kdor koli, vešala so za takšno pošast še predobra!«

Iz mojih temnih misli me je iztrgalo trkanje na vrata. Ko sem odprla, sem v svoje presenečenje zagledala na pragu Kathleen Adairovo z odrevenelim, bledim obrazom.

»Prinesla sem jo nazaj,« je rekla mrtvo.

Brez razumevanja sem zrla v živordečo granatno verižico, ki mi jo je molila.

»Ali niste tega pričakovali od mene?« je vprašala in s trpkim smehljajem pristavila: »Kar koli že mislite o nama, vsaj toliko bi bili mi lahko zaupali, prinesem vse nazaj, kar le morem.«

Nisem našla besed. Strmela sem samo v rdeče dragulje v svoji roki.

Oklevajoče, bolestno, da mi je trgalo srce, je dekle nadaljevalo:

»Vedeti morate, da nima namena krasti. Ni odgovorna za takšno ravnanje. Res ne verjemite mi.«

Moje grlo je bilo tako suho, da sem komaj izdavila:

*Dalje prihodnjič.*

## Obzirnost

Drugi časi, drugi ljudje! Kolikokrat smo že ugotovili, da so bili naši predniki bolj obzirni do svojih bližnjih, kakor so dandanašnji. Tako beremo v neki knjigi iz l. 1884., knjigi o lepem vedenju v slehernem položaju, tale odstavek:

»Naposled opozarjamo tudi na to, da služi nož izključno za rezanje, da ga torej v nobenem primeru ne smete nesti v usta. Pri tem ni samo nevarnost, da se ranite v ustnice, temveč se utegne sosed pri mizi iznenada nehote zganiti in povzročiti veliko nesrečo. Čeprav ste toliko spretni, da je takšna nesreča izključena, vendar naredi takšen prizor na ljudi s slabimi živci vselej zelo mučen vtis.«

In takrat bržčas še ni bilo toliko živčnih ljudi na svetu!

## Kralj z rdečim pisemskim papirjem

Pri Arabcih je že v srednjem veku cvetela umetnost izdelovanja mnogih vrst papirja, torej dosti poprej, preden so ga poznali evropski narodi. Arabci so poznali tudi umetno barvanje papirja in so različnobarvnim vrstam papirja pripisovali različen pomen.

Za znanstvena dela ali za navadno pisanje jim je služil navaden, bel papir. Na sinjem papirju so naznanjali smrtne obsodbe, zakaj sinja je pri Arabcih barva smrti in žalovanja. Rdeča barva je že od nekdaj veljala za barvo odličnosti in časti, zato je pisal na rdeč papir arabski kralj, pravico do takšnega papirja so imeli pa tudi plemiči in duhovščina, torej najvišji stan. Rumen papir — izvirajoč od rumene barve zlata — je bil pa znamenje bogastva in obilja.

## Odkod duh po pomladi?

Znanost ne pozna pesniških občutkov. Zato se je odločila, da bo ugotovila, kje tiči vzrok pomladnemu vonju, ki ga opevajo pesniki. Res se ji je posrečilo odkriti tega spremljevalca najlepšega letnega časa.

Ameriški kemiki so spomladi zemljo analizirali in ugotovili, da vsebuje neko dišeče olje. To olje mora biti vzrok pomladnemu vonju, kemiki so namreč ugotovili, da ga v drugih letnih časih ni več v zemlji in mora biti torej tudi v zvezi z rastjo rastlin. Zdaj vemo, da imamo prav, če spomladi navdušeno vzkliknemo: »Diši po pomladi!«

## Krokarjem je napovedal vojno

Islandski pesnik Gudmuntur Fridenson je prišel na svojevrstno zamisel, da bi krokarjem svoje male domovine napovedal vojno. Vojna napoved tem pticam se zdi tem nerazumljivejša, ker veljajo krokarji na Islandskem za svete ptice in jim nihče ne sme prizadejati nič žalega. Zato so te ptice postale tako predrzne, da so razdirale gnezda drugim pticam in napadale celó drobnico.

Gospod Fridenson je pravkar vložil pri oblasteh prošnjo, da bi oblastva dovolila lov na krokarje. Stvar je tem zanimivejša, ker je po islandskem ustnem izročilu krokar spremljevalec Wotana, starega skandinavskega boga junaštva, modrosti, govorništva in pesništva. Tako bi se torej Gudmuntur Fridenson prav za prav predrznil nastopiti zoper boga svoje pesniške umetnosti.

## Presajanje z eksplozijo

Presajanje večjih dreves je bila doslej za vrtnarja težka naloga. Drevesa so se na novem mestu pogosto posušila, ker so jim pri odkopavanju ranili korenine.

Nov način presajanja velikih dreves je pa v tem, da drevesa iz zemlje tako rekoč »izstrelijo«. Najprej izkopljejo okrog drevesa precej globok jarek. Potlej napolnijo tri jamice z razstrelivom in jih zažgo.

Pri tem se drevo s koreninami vred nagne in tako ga lahko potegnejo iz zemlje. Na drugem mestu ga potem brez težav vsadijo. Po dosedanjih izkušnjah pri tem dreves nikakor ne ranijo, tako da lahko nemoteno rastejo dalje. **Koralle, Berlin.**

## Sreča v nesreči

V nekem evropskem velemestu je letalski napad spravil na dan kaj svojevrstno skrivnost.

V delavskem okraju tega mesta je že 60 let živel v svoji hišici neki star invalid. To skoraj že razpadajočo staro hišico je zadela bomba in jo razsula. Ko so člani zaščitnih oddelkov pregledovali po letalskem napadu ruševine, so opazili, da leži na tleh v razdejani sobi vse polno zlatnikov. Obvestili so starega invalida o dragoceni najdbi. Možak je bil silno presenečen; dejal je, da ni imel niti pojma o tem denarju. Naposled so odkrili v odlomljeni umetno zdolbeni postelni nogi še več zlatnikov in nazadnje ugotovili od kod izvira denar.

Stari invalid je bil posteljo kupil pred 60 leti na dražbi od nekega starinarja. Očitno je lastnik postelje skril svoje premoženje v njeno nogo in umrl, ne da bi bil prej izdal svojo skrivnost. Ko so posteljo natančneje pregledali, so tudi v njenih ostalih treh nogah našli zlatnike. Tako je stari mož skoraj dobesedno vse svoje življenje spal na zlatu, ne da bi slutil, kako je bogat.

## Namesto zobne ščetke...

Pravoverni Indijec si ne sme snažiti zob s ščetko, izdelano iz ščetin mrtve živali. To mu vera prepoveduje, ker je nečisto.

Pač si pa pravoverni Indijec ureže za snaženje zob majhno vejico od določenih dreves. Z njo si lahko po mili volji snaži zobe.

## Pomaranče niso hotele uspevati

Italija ni bila že od nekdaj domovina pomaranč. Ne Sokrat ne cesar Avgust, ne Platon ne Cicero niso pokušali sladkih pomaranč ne duhali njih omamnega vonja.

Šele za cesarja Nerona (37.—68.) so prinesli sadike pomaranč v kadeh v Italijo. Vendar pa takrat še niso uspevale in so se kmalu posušile.

## Sveča - znak priljubljenosti

Pri Burih v Južni Afriki je še dandanašnji tu in tam ohranjena po deželi stara navada prižiganja sveč. Če imajo namreč v hiši hčere in pride v hišo mladenič, ga starši povabijo tudi na večerjo.

Ko se starši ob določenem času poslove, postavijo pred mladega moža svečo. Iz dolžine te sveče mladi mož spozna, ali je staršem prijeten obiskovalec ali ne. Starši pa po tem, koliko sveče je pogorelo, drugi dan spoznajo, kako dolgo se je mladenič zadržal pri dekletih na obisku.

## Harakiri v medenih mesecih

Neki mlad japonski častnik se je tik pred svojim odhodom na bojišče, poročil. Potem ko se je z ladjo, na kateri je imel službo, odpeljal, je pa prejel vest, da je njegova žena napravila harakiri. Dolgo nihče ni mogel tega samomora pojasniti, ker sta se mlada zakonca vzela iz ljubezni.

Pozneje so pa vzrok samomora ugotovili s pomočjo pisma, ki ga je mlada žena zapustila. V njem sporoča svojemu možu, da se je odločila za harakiri zato, da bi ga s svojim obstojem ne ovirala pri izvrševanju njegovih težkih vojaških dolžnosti.

## Svojevrsten hranilnik

V Burmi, vzhodni sosedi Indije, žive mnogoštevilni budistični menihi, nekateri med njimi zelo premožni. Iz bojazni, da ne bi izgubili svojega s težavo pridobljenega bogastva — zaupajo namreč le samim sebi — pa spravljajo denar na kaj svojevrsten način.

Zarežejo si namreč v nožem v kožo majhne zareze, potem pa potisnejo vanje novce in jih tako shranijo. Res originalni hranilnik!

## Velikopoteznost

»Kaj pa prav za prav počne vaš mož? Kadar pridem k vam, sedi ves zatopljen nad zvezkom novega konverzacijskega leksikona. Ali se ga mar uči na pamet?«

»Ne. Besede šteje, da bi videl, ali jih je toliko, kolikor jih je bilo zapisanih v reklamnem prospektu in ali ga ni založba osleparila.«

## Širom po svetu

**73 milijonov Japoncev** živi na matičnem otočju po štetju, ki je bilo 1. oktobra 1940. Na vsem Japonskem državnem ozemlju živi pa 105 milijonov ljudi, med njimi 30 milijonov Kitajcev, Korejcev in Formožanov. Gostota prebivalcev se je v zadnjih letih na matičnem otočju dvignila na 191 prebivalcev na km², na ostalem japonskem področju pa na 155 prebivalcev na km².

**Pobegle Žide je razkrila** madžarska policija ob madžarsko-slovaški meji in jih vrnila slovaški policiji. Židje so skrivaj prihajali na Madžarsko, kjer so jim tamkajšnji Židje dajali zavetje.

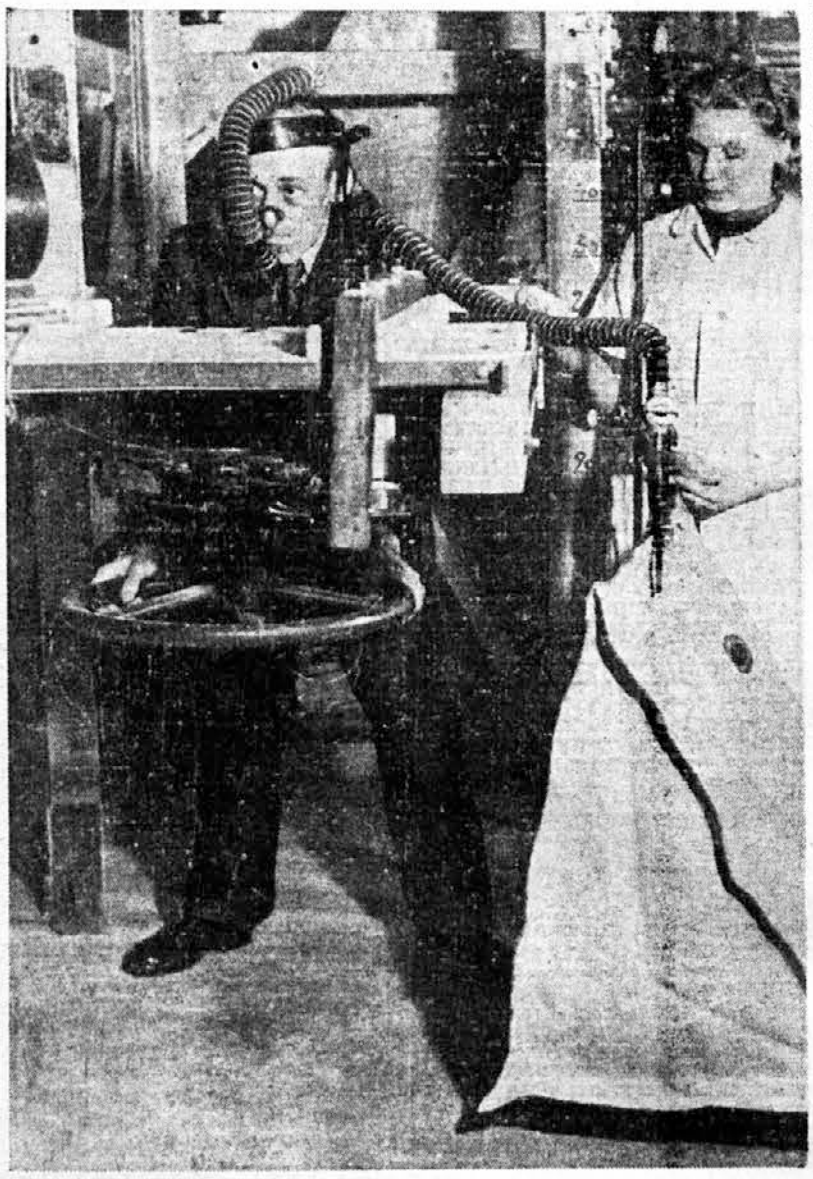

**Nei diversi istituti di fisiologia vengono fatti importanti esperimenti per sfruttare meno possibile l'energia umana nel lavoro. È stato constatato che il badile, ancorchè in uso da oltre mille anni, non ha raggiunto ancora la forma definitiva che riducesse l'impiego dell'energia nello scavare le diverse qualità di terreno. I badili, in uso per scavare l'argilla, devono avere una forma diversa da quelli che si usano per scavare la terra leggera. La fotografia illustra uno di questi interessanti esperimenti. È uno tavolo elettrico? domanderete. Sì, ma non pericoloso. Lo scienziato esperimenta a quale altezza si deva porre il timone del trattore per maneggiarlo più facilmente. L'energia che il manoratore usa in ale faccenda, viene misurata con un particolare apparecchio per la respirazione. — V raznih strokovnih zavodih za fiziologijo delajo zanimive poskuse, kako bi kar najbolj zmanjšali porabo človeške energije pri delu. Tako so ugotovili, da lopata, čeprav stara že več tisoč let, še nima edino prave dokončne oblike, ki bi omogočala kar najmanjšo porabo energije pri prekopavanju raznih vrst tal. Lopate za prekopavanje ilovice morajo imeti čisto drugo obliko kakor lopate za prekopavanje prhke zemlje. Enega izmed takšnih zanimivih poskusov nam kaže tudi gornja slika. Električni stol? boste vprašali. Res, toda čisto nenevaren. Strokovnjak poskuša, v kateri višini naj bo krmilo traktorja, da ga bo najlaže krmiliti. Energijo, ki jo porabi krmar za krmiljenje, merijo s posebno napravo za dihanje.**

**Posebno dovolienje bodo morali imeti popotniki**, ki bodo hoteli potovati z brzeci na progah Berlin—München, Berlin—Hamburg, Berlin—Varšava in Berlin—Dunaj. Glavno ravnateljstvo nemških železnic sporoča, da stopi nova odredba takoj v veljavo.

**Odlok, ki prepoveduje fotografiranje**, filmanje in risanje železniških naprav, vojaških vlakov in pristanišč je izdal nemški notranji minister. Odlok dalje prepoveduje tudi fotografiranje in risanje avtomobilskih cest in vseh železniških del. Kršilce tega odloka bodo kar najstrože kaznovali.

**Ribe, ki naznanjajo potrese**, so odkrili japonski zoologi v Kitajskem morju. Te ribe postanejo štiri ali pet ur pred potresom nemirne in živčno plavajo v vseh smereh, čeprav za to ni nobenega povoda. Potem se nenadno umire, kakor da jih je nekaj omrtvičilo. Tedaj se začno potresni sunki. Naravoslovci zdaj te ribe natančno preiskujejo, ker utegnejo imeti za dežele, kjer se potresni sunki stalno ponavljajo, velik pomen.

**Močan potres je zrušil 20 hiš** v pokrajini Ardes v Romuniji. Ljudje so se na srečo še o pravem času rešili.

## Leteči kovčeg / Prosto po Andersenu

**Tam je stopil iz kovčega in krenil skozi vrata v izbico k carični. Ko jo je zagledal, je ostrmel, zakaj bila je lepša od pomladanskega sonca. Ležala je na turškem divanu in spala. Ko je prišel bliže, se je zbudila in prestrašila. Peregrin ji je rekel:**

**»Ne boj se, krasotica! Jaz sem turški svetnik in sem priplaval naravnost iz nebes do tebe, da občudujem od blizu tvojo lepoto, ki slovi do Alahovih dvorov.«**

**Te besede so bile carični po godu.**

**Sedla sta na divan in kramljala. Rekel ji je, da so njene oči dve temni jezeri, njeno čelo blesteč snežnik in ustnice rožni popek. Sprva se je carična nekoliko bala tega svetnika, a bil ji je čedalje bolj všeč in dogovorila sta se, da bo postala njegova žena.**

**»Pridi spet v četrtek,« ga je prosila, ko se je poslavljal. »Tedaj oče car in mati carica večerjata z menoj in vesela bosta zeta, ki je turški svetnik. Izmisli si tudi kako lepo pripovedko, oba jih rada poslušata.«**

**»Dobro,« je odgovoril Peregrin, »ne bom ti nosil drugega svatovskega darila ko pripovedke.«**

**Caričina mu je pa nato podarila dragocen meč, bogato okrašen z biseri in dragulji.** Dalje prihodnjič.

## UGANKE

### Križanka

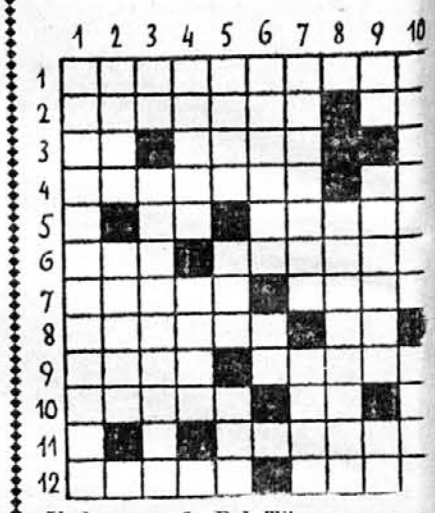

*Vodoravno:* 1. Del Tihega oceana. 2. Izgubim sposobnost gibanja z udi; del vrtljivih naprav. 3. Romanska okrajšava za delniško družbo; jezero v Abesiniji; kratica za veliko utežno enoto. 4. Akademski naslov; kemični znak za bismut. 5. Kemična kratica za fosfor; tolmun; pripadnik starega potujočega naroda, verjetno iz Indije in ki ga je za dva dobra milijona. Vsak star las je te barve; zamašek, zatič, svaljek. 7. Štajerci tako rekajo terici; Noetova barka ali sveta posoda (lat.). 8. Debeli; romanski svojilni zaimek. 9. Italijanski baročni slikar (1575.—1642., obrnjeno); poznano. 10. Ozek, vitek; števnik; kakor prvo pod 5. vod 11.. Začetek abecede; kemični znak za jod; kopina, malina. 12. Oblaki so take barve v narodni pesmi; predlog z 2. skl.

*Navpično:* 1. Slovenski pesnik, pisatelj in kritik (1836.—1923.). 2. Ženski okras; grško žensko ime; rimska številka 500. 3. Vrsta žita (obratno); najdragocenejše na tem svetu. 4. Krajevni prislov; domače žensko ime (množ.); šumnik. 5. Arabska državica; nekdanji hrvaški poglavar; živiljenski sok. 6. Ime nekega hrošča ali rastline; predlog z 2. skl.; predlog s 5. skl. 7. Del pohištva; domovina sonca in zvezd. 8. Pri nas je včasih tudi samoglasnik; Avgustov pastorek, ki je pregnal Germane do Labe. 9. Osebni zaimek; evropski polotok; predlog z 2. skl. 10. Prebivalka baltske državice; dragi kamen.

*

### ČAROBEN LIK

1. sila
2. drugo ime za Peloponez
3. pristanišče na Novi Gvineji
4. pogosto
5. pristanišče na Finskem

*

### ZLOGOVNICA

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 1 | | | | | |
| 2 | | | | | |
| 3 | | | | | |
| 4 | | | | | |
| 5 | | | | | |
| 6 | | | | | |
| 7 | | | | | |
| 8 | | | | | |
| 9 | | | | | |
| 10 | | | | | |
| 11 | | | | | |
| 12 | | | | | |
| 13 | | | | | |
| 14 | | | | | |
| 15 | | | | | |
| 16 | | | | | |
| 17 | | | | | |
| 18 | | | | | |

*Iz zlogov: a, al, da, dek, dvi, ca, ce, ga, hol, i, ja, kerč, ko, le, li, me, na, nu, ne, ni, ni, nja, nje, on, or, pa, panz, per, po, raz, ro, skle, svi, šim, ter, tka, tos, u, vja, zi, zma, žim.*

Sestavi 18 besed takega pomena: 1. posoda, 2. svojilni zaimek, 3. mesto na Krimu, 4. del telesa ali glasilo, 5. mesto blizu Moskve, 6. rimski cesar, 7. domača žival, 8. azijska država, 9. grško ime za Trojo, 10. opica, 11. tkalski izdelek, 12. nasprotna stran zmage, 13. skrčenje, 14. merska enota, 15. sveta gora v Grčiji, 16. organ telesa, 17. človeka upijani, 18. del postelje.

### Rešitev ugank iz prejšnje številke

**Križanka:** Vodoravno po vrsti: 1. Nova Gvineja, 2. oniks, zoper, 3. veto, ciri, 4. igo, s, P, kej, 5. ha, za, R, K., Be, 6. e, dam, ora, C, 7. Birma, diham, 8. Rb, er, ol, Ba, 9. Istra, robat, 10. derivati, 11. Indijanec.

# Pota mladosti

LJUBEZENSKI ROMAN IZ DANAŠNJIH DNI

*33. nadaljevanje*

Ko se je nekaj čez polnoč vračala z Rožnika vesela študentovska družba — trije juristi, ki so prav tako kakor sveži nočni zrak cenili dobro vinsko kapljico — se je eden izmed njih skorajda spotaknil ob prevrnjeni avtomobil, nato šele so se vsi trije ustavili in ugotovili dejansko stanje.

Eden izmed njih — bil je menda najbolj nakresan — še ni čisto zaupal svojim očem:

»Ali bdim ali sanjam?« je prestrašeno zašepetal. »Videti je, da se je zgodila nesreča.«

Drugi, bil je iz premožnejše hiše in je tudi že sam šofiral, se je hitro znašel.

»Ti, Tone, poglej h krmilu, tukaj zadaj tako ni nikogar. In ti šleva, nikar ne javkaj, saj se tebi ni še nič zgodilo! Do prvega telefona boš že našel pot, pokliči rešilno postajo in naroči rešilni avto.«

»Poglej najprej, ali je sploh kdo notri?«

»Ali misliš, da gledaš ameriški film, kjer junak tik pred katastrofo skoči iz avta in se poroči z glavno junakinjo? Seveda, tu je nekdo ves skljućen in stlačen. Eh, precej ga je prizadejalo! Hvala bogu, še je živ... diha. Ali še nisi šel? Poglej, če je še kakšna kavarna odprta in brž telefoniraj.«

In tako je imel inženir arhitekt Marko Brezar srečo, da so ga še pravočasno pripeljali v sanatorij. Tam so ugotovili, da ima lobanjske poškodbe, zlomljeno ključnico in v stegnu zlomljeno desno nogo. Nihče ni vprašal, ali bo ostal pri življenju, ko so ga negibnega pripeljali v operacijsko sobo. In ko so ga čez dobro uro spet pripeljali iz nje, se še zmerom nihče ni oglasil. Poznali so ga samo po listinah, ki jih je imel pri sebi...

Alenka je bila skoraj že dva tedna pri svoji prijateljici Milki, ki je še zmerom ležala. Zdelo se je, kakor da ji je ta otrok, ki je prišel na svet tako čvrst in zdrav, vzel mladostno odpornost in svežost. Nikakor se ni mogla po porodu popraviti, zato je naprosila Alenko, ki je bila brez dela in zaslužka, če bi ji prišla domov streči. Alenka je rada privolila, se je vsaj nekoliko razvedrila in zamotila. Zamišljena je ogledovala malega črvička, ki se je pogosto tako na ves glas drl, da ga je morala odnesti iz materine sobe; počasi so postale njene roke prav tako gibčne kakor njene misli.

Ondan je brala v časopisu, da sta se poročila Jurij Kačar, inž. arh., in gospodična iz velespoštovane ljubljanske družine Skalarjeve, Martina Skalarjeva. Za priči sta bila njen oče Peter Skalar in inž. arh. Brezar. Ko je prebrala to notico, je čutila rahel zbodljaj v srcu.

Ves tisti dan je bila nemirna in slabe volje, kakor da bi ji bil kdo storil krivico. Po sili je odganjala misli in se skušala zamotiti z delom in otrokom. Počutila se je pa tako izruvano iz svojega življenja, kakor da bi jo neka roka nasilno presadila v tujo prst.

Odkar je odšla od Skalarja, odkar ni imela več intenzivnega dela, se je je pogosto lotevala lahna melanholija, ki je imela vzrok tudi v gmotnih skrbeh. Zdaj je tako živela samo od prihrankov in je morala paziti na sleherni belič. To je pa bilo teže, kakor je pričakovala.

Dokler je bila še pri svojih starših, ji nikoli ni bilo sile. Če si je zaželela sadja ali kakšno malenkost, ji je oče takoj ugodil. Pozneje, ko je stanovala pri tetki in študirala, je imela še dovolj očetovega denarja, da je niso mučile skrbi za obstanek, koj nato je pa dobila službo pri Skalarju.

Zdaj se je pa vse tako izpremenilo. Čeprav ji je tetka prav tako radevolje stregla in čeprav je bila celo vesela, da je spet živela pri njej, ker je pogrešala Toneta, je Alenka vendar čutila, da je tetka ne more preživljati, ker sama nima dovolj. Zadnji čas se je vse zelo podražilo, razen tega je tetka izdala ves svoj denar za opremo Tonetovega stanovanja. To, kar ji je ostalo, je zadoščalo komaj zanjo in za plačevanje najemnine za mlekarno...

Alenka je globoko vzdihnila. Šele zdaj je na lastni koži čutila, kako je, če nimaš denarja, če si ga ne služiš sproti in moraš živeti po točnem, zelo tesnem proračunu. Kolikokrat se je ustavila pred zapeljivimi izložbami sadja. Že je zavila skozi vrata, da bi si kupila kilo jabolk, toda med potjo se je premislila in krenila dalje. Vsak izdatek bi bil nepotrebno razkošje, ki bi zmanjševal njeno samostojnost.

Po drugi strani je bila pa preutrujena, da bi se zanimala za novo službo. V oglase ni več verjela, čeprav so se zdeli tako varna in tako zanesljiva pot do dela. Bavila se je z mislijo, da bi inštruirala, in to se ji ni zdelo tako napak. Lahko bi poučevala tuje jezike, pa tudi matematika ji ni čisto tuja. Vendar so se vsi njeni načrti razblinili ob zamotani resničnosti, ki jo je vznemirjala, begala in ji jemala pogum.

Skušala je udušiti skrb v vsakdanjem delu; vneto se je lotila kuhanja; čeprav je bila dokaj nevešča, je kmalu znala pripraviti marsikatero jed okusno in lepo na pogled. Toda zvečer, ko se je vračala v svojo sobico na Dolenjski cesti, je kljub vsemu prizadevanju občutila hudo praznoto v srcu. In le z bridkostjo je pomislila na Milkino srečo. Kako preprosto in vendar čudovito je bilo to: Tone in Milka sta se tako od srca in globoko ljubila, da je ta ljubezen zabrisala vse druge probleme, ali jih pa vsaj poenostavila.

Zdaj jo je vprašanje krivde pri njeni in Markovi ljubezni še posebno mučilo. Ali je bila res samo Markova nemirna, ljubosumna nrav kriva, da so se njune lepe sanje tako hitro razdrle? Ali ni bila tudi ona sama prehladna, preveč preračunljiva in ponosna tam, kjer ponos ni bil potreben?

In Marko? Ali res ni imel vzroka, da bi bil ljubosumen? Ali ne bi tudi njo pogrelo, če bi vedela, da živi pri ljudeh, ki ga hočejo njej odtujiti? Na koncu koncev mu je oprostila vse, razen, da jo je tedaj, tisti usodni večer v baru, pustil na cedilu. Toda, ali se ji ni za to oprostil?

S silo je odganjala takšne misli, ki so se ji vse iznova vsiljevale. Najbolj jo je peklilo to, da Marka vse odtlej, ko je bil v pisarni, ni več videla. Ali ji ni dejal, da bo še prišel? Če bi jo hotel poiskati, če bi mu resnično bilo do tega, da se spravita, bi že vedel, kje naj jo išče.

Počasi je koračila proti domu, saj se ji vendar nikamor ni mudilo. Nihče je več ni pričakoval, nobena osrečujoča novica ni čakala doma nanjo. Zdelo se ji je, kakor da se je tudi jesensko vreme prilagodilo njenemu razpoloženju. Že teden dni je bilo megleno, tako da so se vsi obrisi izgubljali v enolični, otožni megli. Od časa do časa je rosilo; droben, strupen dež je človeka utegnil zazebsti do kosti.

Tramvajske luči so se gubile v megli, ko je prišla do nizke hišice, kjer je bil zdaj njen dom. Temačna, slabo razsvetljena veža je izdajala okolje revščine in zapuščenosti. Obstala je pred stanovanjskimi vrati; zdelo se ji je, kakor da bi bila slišala moški glas. Če bi zdaj bil tu notri on, je pomislila, kaj bi storila? Ali bi vrgla privzgojeni ponos in trmoglavost s sebe kakor nadležen plašč in mu priznala, da gre vse po zlu, odkar jo je jenjal ljubiti? Ali pa bi še zmerom skrivala svoja čustva za krinko nespravljivosti?

Nekaj sekund je še neodločeno stala pred vrati, potem jo je pa premagala radovednost, burno je pritisnila na kljuko in vstopila. Ob oknu je stal nekdo, v polmraku ni točno razločila njegove postave, toda uganila je, da ni Marko. Njena radovednost je takoj nekoliko popustila.

Še preden se je zavedela nenadnega razočaranja, se je obrnil in tedaj ga je spoznala. Bil je Jurij.

»Dober večer,« je dejal, kakor da bi bilo samo po sebi umevno, da je tukaj.

»Dober večer,« je nekoliko v zadregi odgovorila in mu ponudila roko. Vprašujoče ga je pogledala. Tisti trenutek se je vrnila tetka iz mlekarne. Po njenih zbeganih očeh je spoznala, da se je moralo nekaj resnega zgoditi.

Vendar sta oba molčala, kakor da se ne upata izpregovoriti.

»Kaj se je zgodilo?« je vzkliknila, čuteč, da ne more dolgo prenašati tega molka. Rajši izve slabo novico, kakor da bi še nekaj trenutkov živela v tej negotovosti.

»Nič hudega,« je prav tako razburjeno vzkliknil Jurij, toda Alenka ga je tako dobro poznala, da je uganila, da ne govori resnice. Zla slutnja se ji je porodila.

»Kaj je z Markom?« je na videz mirneje vprašala, kakor da bi že vedela, za kaj gre. In res se je Jurij ujel v spretno nastavljeno past.

**V 24 URAH**

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike, za pestnice itd. Pere suši, monga in lika domače perilo. Pere čisti posteljno perje in puh

**tovarna JOS. REICH LJUBLJANA**

»Mislim, da ni nevarno,« je tiho dejal, »toda prav bi bilo, da bi ga obiskali, Alenka. Samo o vas govori in vas kliče.«

»Za Boga, govorite!« je vzkliknila in prebledela. »Kje je? Kaj je z njim? Govorite vendar, človek božji!«

Jurij in tetka sta se spogledala. Nato je tetka stopila k Alenki in jo posadila na bližnji stol tako odločno, kakor Alenka od nje nikoli ne bi pričakovala:

»Nikar se ne prestraši, Alenka,« je dejala, »Marko je hudo bolan.«

Alenka je molčala. Čutila je, da je najbolje, če pusti Jurija, da nadaljuje. In ni se motila.

»Pred tremi dnevi, prav na dan moje poroke,« je jel govoriti Jurij, »se je Marko sam ponoči z avtomobilom vračal domov. Naš šofer ga je še vprašal, ali naj ga on odpelje — bilo je že zelo pozno in Marko je bil morda nekoliko dobre volje — toda odklonil je. Proti jutru so ga našli pokopanega pod prevrnjenim avtomobilom na cesti pod Rožnikom. Z avtom se je zaletel v neko brezo, stoječo ob cesti. Nekam čudno je to, saj je bila vendar mesečna noč.«

Utihnil je in pogledal.

»Dalje, dalje!« je pridušeno zašepetala.

Jurij je pogledal v njen beli obraz in tiho nadaljeval:

»Dobil je nekaj poškodb na glavi, si zlomil ključnico in desno nogo. Vendar vse to ne bi bilo nevarno, če se ne bi po operaciji pridružila sepsa. Zdaj že ves dan leži v vročici in blede. Samo vas kliče, Alenka!«

»Sepsa,« je zašepetala Alenka, prisluškujoč zvoku svoje besede. »To je menda smrtno nevarno. Ali je v bolnišnici?«

»Ne, v sanatoriju. Noč in dan bdi strežnica ob njegovi postelji. Zdravniki pravijo, da visi njegovo življenje na nitki. Vendar je nekaj, kar ga lahko reši: volja do življenja. Te volje pa Marko nima, vsaj jaz mislim, da je nima.«

Alenkine temne oči so visele na njem.

»Čeprav vsi drugi domnevajo, da gre za nesrečo,« je tiše dejal Jurij, »jaz ne morem verjeti. Tisti večer, na poroki, je bil Marko čudno razpoložen. Razen tega se je zadnji čas zelo izpremenil. To sem opazil posebno po tem, da ni več dosti delal. Novega pa tako ni nič ustvaril. Mislim, da veste za ime bolezni, ki se ga je lotila...«

Alenka je še zmerom sedela na stolu. Čutila je, kako vsa drhti. Zdaj, ko se je na lepem znašla pred možnostjo, da Marka nikoli, nikoli več ne bi videla, je začutila silno, nepotešljivo željo, da bi še enkrat govorila z njim, da bi mu razjasnila vse, prav vse. Sramovala se je tega močnega čustva, ki jo je vso prevzelo in je zato nehote nekoliko hladno dejala:

»In kaj želite, da storim zanj?«

Jurij jo je presenečeno pogledal. Ni spoznal duševne muke, ki ji je narekovala to hladnost. Razburjeno je vzkliknil:

«Če tako vprašujete, ga ne ljubite več! In zato mu tudi ne morete pomagati!«

Segel je po klobuku, visečem na bližnjem stolu. Tedaj je čutila Alenka, kako se je v njej sprožilo nekaj kakor skrivna vzmet. Skočila je pokonci in divje vzkliknila:

»Ni res! Ljubim ga! Ves čas sem ga ljubila!«

»Torej greste z menoj«?

Prikimala je. Že se je hotela obrniti in stopiti za njim, toda tetka jo je krotko posadila na stol.

»Večerjaj poprej,« je tiho dejala.

Alenka je odkimala, tetka pa ni popustila. »Potrebovala boš moči; vsaj čašo toplega mleka popij!«

Kakor v sanjah je izpila skodelico mleka. Bilo je tako vroče, da je še pozneje čutila, kako jo peče jezik.

Ko sta z Jurjem stala v tramvaju, sta oba molčala. Alenka bi hotela biti prijazna, hotela bi ga povprašati po Martini, toda preveč jo je mučila skrb, ki je kakor neskončen val poplavljala in odplavljala vse druge misli. Jurij je bil v podobnem duševnem razpoloženju. Bal se je, da bi dejal kaj neprimernega, zdelo se mu je, da bi morda z okorno besedo porušil tihi, pobožni molk, ki je zajel oba. Zato je na videz trmasto molčal.

Pred sanatorijem se je Jurij ustavil:

»Poslovil se bom. Mislim, da je bolje, če pridete k njemu sami, Alenka. Soba 29., levo, sicer pa vprašajte vratarja ali kakšno sestro.«

Alenka je že hotela odvrniti, naj vendar gre z njo, potem je pa instinktivno začutila, da ima Jurij prav. Zbrala je vso energijo, mu podala roko in tiho dejala:

»Upam, da se boste še kaj oglasili pri nas, Jurij. Ali boste jutri prišli?« Tiha prošnja je zazvenela iz poslednjega stavka.

»Že na vse zgodaj,« je prikimal in ji toplo stisnil roko. Nato je ostala sama pred steklenimi vrati s svetlimi, pokromanimi ročaji.

Ko je korakala po dolgem hodniku, kjer so medlo gorele luči in je zdaj pa zdaj tiho, toda rezko zazvonil zvonec, sicer še ni vedela, kaj bo dejala, kaj bo storila, ko bo stala ob Markovi postelji, čutila je pa, da zanjo ni poti nazaj.

Naposled je prišla do sobe 29. Na vratih je zagledala listič: Obiski niso dovoljeni. V zadregi se je ustavila. Izza bližnjih steklenih vrat je pogledala neka sestra. Njena velika čepica je bila kakor bel metulj v temi.

»Sestra,« je zašepetala Alenka, »ali ne morem obiskati tega bolnika?«

Sestra, drobna, že starejša ženica z dobrodušnimi gubicami okrog otroško sinjih oči je prihitela k njej. Ustavila se je pred vrati sobe št. 29 in nekoliko neodločeno pogledala Alenko.

»Ali ste njegova sorodnica?« je nato vprašala.

Alenka je prikimala.

»Morda sestra?«

»Ne, zaročenka,« je hitro odgovorila, čuteč, da bi se ji sicer jezik zataknil. Menda jo je oblila rdečica. Na srečo je sestra v poltemi ni opazila.

»Jaz sem sestra Krizostoma,« je dejala »in sem v tem nadstropju nocoj nočna sestra. Pri bolniku bdi tako posebna strežnica. Vprašati bova morali gospoda zdravnika, ali smete k njemu.«

Alenka je molčala. Nekaj minut poprej je bila v mislih vendar že čisto pri Marku, držala ga je za roko, gledala v mislih njegov drobni, ponosni obraz in mu govorila ljubkovalne besede. Zdaj se ji je pa zazdelo, kakor da jo je ta listič z napisom »Obiski niso dovoljeni«, za milje ločil od njega.

Sestra Krizostoma je menda čutila njeno razočaranje, zato se je živahno zasukala in se še med potjo obrnila in dejala:

»Izvolite v čakalnico, gospodična! Takoj bom poklicala gospoda zdravnika.«

Alenka ni vedela, kako dolgo je sedela v prijetni, zakurjeni čakalnici, kjer se je zdelo, da urejenih, lepo vezanih časopisov in ‚Zdravniških vestnikov' nihče nikoli ne prime v roke, kaj še, da bi jih bral.

Morda imajo ljudje tu preveč težkih misli, da bi mogli brati, je pomislila. Kmalu nato je zaslišala na hodniku dvoje korakov. Prvi so bili dolgi in odločni, čeprav pritajeni, drugi pa so kakor spremljava v melodiji drobili poleg. Bili so koraki zdravnika in sestre Krizostome.

Vstopil je starejši gospod, okroglega obraza in z zlatoobrobljenimi naočniki, ki se pa niso nič kaj podali njegovemu dobrodušnemu izrazu.

»Dr. Skočir,« se je predstavil in ji stisnil roko. »Sestra mi je povedala, da želite h gospodu Brezarju.«

Alenka je prikimala. Rada bi vprašala zdravnika, kako je z Markom, toda čuden, nepojasnljiv strah ji je branil. Ni slutila, da bere zdravnik v njenih vročičnih, vprašujočih očeh kakor v odprti knjigi. Šele, ko ji je pomirjevalno položil roko na desnico in ji toplo dejal: »Upajmo, da bo prestal najhujše,« je čutila, da prav dobro ve, kako ji je.

Nato je odprl vrata in jo pustil, da je stopila v sobo.

Prvo, kar je v somraku zastrte svetilke spoznala, je bila bela postreva, ki se je dvignila ob zglavju.

»Sestra Marija,« je tiho predstavil zdravnik. »Gospod Kačar je naročil, naj bo noč in dan pri bolniku. Sicer pa to poskrbimo tudi sami, če je bolnik hudo bolan.«

Sestra Marija, mlada, s temnimi, vse razumevajočimi očmi in dobrodušno jamico v jedrih licih, se je nasmehljala.

Z zdravnikom sta se nekaj sekund tiho pogovarjala, nato je neslišno odšla iz sobe. Dr. Skočir je snel zlatoobrobljene naočnike in jih menda iz navade obrisal v belo zdravniško haljo. Če bi ga Alenka tako dobro poznala kakor njegovi tovariši, bi vedela, da je ta gib znamenje notranje razburjenosti.

*Dalje prihodnjič.*

## HUMOR IN ANEKDOTE

**Moderna obleka**

Gospa: »Minka, prinesite mi iz omare novo obleko iz tenčične prozorne sinje svile...«

Služkinja: »Oprostite, gospa, toda obleke ni nikjer več, samo tri debele molje sem prepodila...«

**Znati je treba**

Neka novopečena bogatinka bi se rada dala portretirati pri modnem slikarju.

»Koliko bo pa stal portret?«

»6.000 lir.«

»In če portretirate mojo hčerkico, ki ji je komaj leto dni?«

»Prav tako, gospa.«

»No, potem pa portretirajte mene, kako pestujem v naročju hčerkico.«

**Najnovejša škotska**

Škot Mc Ellis se je po tridesetih letih vrnil iz Amerike na Škotsko. Na postaji sta ga čakala dva starca z dolgima, belima bradama. Mc Ellis je izstopil in iskal kakšen znan obraz, ko pa nikogar ni spoznal, je vzel kovčeg in šel svojo pot.

»Hej, Mc Ellis, ali naju ne poznaš?« sta tedaj vzkliknila starčka, ubirajoč jo za njim.

Mc Ellis se je ustavil in ju natanko pogledal. Zdaj ju je naposled spoznal. Bila sta njegova brata.

»Nikoli vaju ne bi spoznal,« je priznal. »Zakaj imata pa tako dolge brade?«

»Pozabil si, da si ob odhodu v Ameriko odnesel s seboj tudi očetovo britev!« sta mu očitajoč odgovorila.

**Dobra gospodinja**

»Ali si naročila Miciki, naj mi jutri očisti obleko?«

»Nisem, ljubi moj. Sama jo bom očistila.«

»Sama? Zakaj imaš pa hišno pomočnico?«

»Oh, veš, odkar jo je zapustil Tone, šofer, sirotica ne prenese duha po bencinu.«

**Med špiritisti**

»Včeraj se je na naši špiritistični seji javil Beethoven.«

»Bežite no! In kaj vam je dejal?«

»Prosil je mojo ženo, naj ne igra več njegovih sonat.«

**Preveč zahteva**

Friderik Veliki (1712—1786) je imel med svojimi vojaki tudi nekega izredno hrabrega in hkrati izredno trmoglavega častnika. Hotel ga je odlikovati. Ko mu je predal odlikovanje, mu je častnik dejal:

»Veličanstvo, oprostite, toda to odlikovanje morem sprejeti samo na bojišču!«

»Že res,« je dobrodušno odgovoril kralj, »toda menda ne boš zahteval, da zaradi tebe komu vojno napovem?«

**Filozof in bogataš**

Neki bogataš je povabil filozofa Leibnitza (1646—1716), naj si ogleda njegove dragulje.

»Hvala vam, ker nameravate z menoj deliti to razkošno bogastvo,« mu je odgovoril filozof.

»Kako to mislite?« je vprašal bogataš, boječ se, da ga Leibnitz ni prav razumel.

»Da mi dovolite, da ga gledam,« se je nasmehnil filozof. »Ali morete vi kaj drugega?«

## NAŠE ZDRAVJE

### Dihaj prav! — Dihaj skozi nos!

Dihamo lahko skozi nos in skozi usta. Takoj pa bodi povedano, da je edino pravilno in zdravo le dihanje skozi nos in da pri nosu ni toliko važna njegova zunanjost, ki daje obrazu izraz in obliko, kakor njegova notranjost in delovanje.

**Z nosom človek diha in duha.** Normalno dihamo z zaprtimi usti skozi nos, od koder gre vdihani zrak v žrelo, sapnik in dalje v pljuča. Vdihani zrak se v nosu nekako pripravi za svoj nadaljnji vstop v telo. Zrak se v nosu segreje, očisti nesnage in ovlaži. Segrevanje zraka v nosu omogoči močno razvito ožilje, odnosno sluznice. To ožilje skrbi, da se nosna votlina in njena površina nikdar preveč ne shladita in da imata še vedno toliko toplote, da se vdihani zrak segreje in pride tako segret v telo. Za čiščenje zraka pa skrbijo dlačice, s katerimi je pokrita nosna sluznica. Te dlačice se gibljejo stalno proti vhodu nosnice, zaustavijo nesnago in prah iz zraka in ju izločijo iz telesa.

Drugo nalogo nosa pa opravljajo živčne niti vonjalnega živca, ki so razpletene v sluznici nosne votline. Te niti dražijo snovi, ki pridejo z vdihanim zrakom z njimi v dotik. Kako važno je dihanje za človeka, nam pač ni treba na dolgo in široko razpravljati.

**Kdor ne more dihati skozi nos, mora pač skozi usta. Takšno dihanje je pa nezdravo in škodljivo za telo.** Dihanje skozi usta je površno in ni temeljito, to se pravi, ni globoko, kakršno je dihanje skozi nos. Zato se pri dihanju skozi usta pljuča slabo zračijo, izgubljajo elastičnost ter v njih ostaja čedalje več neizmenjanega zraka, kar pomeni že samo po sebi — bolezen. Dihalne mišice in prsni koš se pri takšnem dihanju slabo razvijeta, zakaj pri tem dihanju prevzame v glavnem nalogo dihalnih gibov trebušna prepona. Poleg vsega tega se pa vdihani zrak pri dihanju skozi usta ne more pripraviti za svojo nadaljnjo pot v telo. V sapnik in pljuča vstopi suh, nečist in mrzel zrak, ki oškoduje sluznico dihalnih organov in jo s tem vedno spravlja v nevarnost prehlada in okuženja. Posledice dihanja skozi usta so med drugim večne angine in kašljanje.

Pri ljudeh, ki ne morejo dihati skozi nos, pa lahko nastopijo še druge težave: pojaviti se utegnejo ušesna obolenja in hud glavobol, posebno bolečine v čelu, stalno solzenje itd. Dihanje skozi usta človeka močno utrudi in živčno izmuči.

Takšno dihanje je še posebno škodljivo za dojenčke. Da morejo dihati, morajo namreč vsak čas nehati sesati. Od tega zelo trpi njihova prehrana, ki je v tej dobi najvažnejša, in seveda z njo tudi ves njihov razvoj in napredek. Otroci, ki morajo dihati skozi usta, navadno zelo slabo spe, postanejo zelo živčni, zjutraj vstajajo neprespani in izmučeni.

Iz navedenega je razvidno, da dihanje skozi nos ali skozi usta v resnici ni eno in isto. Na vse to pa ljudje preradi pozabijo in se spomnijo vsega šele tedaj, kadar je prepozno — ko so posledice ustnega dihanja že tu. Okoliščina, da kdo ne more pravilno dihati skozi nos, nas mora opozoriti na neko bolezensko izpremembo, ki je vzrok nepravilnemu dihanju.

Vzrok otežkočenemu dihanju skozi nos tiči lahko v nosni votlini, v žrelu ali pa v grlu. Napake v nosu, ki ovirajo pravilno dihanje, so lahko prirojene ali pa posledice prestane bolezni. Te napake so tudi napačna lega ali rast nosnih kosti in hrustancev ali pa otekline, posledica vnetij nosne sluznice in sluznice obnosnih votlin.

Najpogostejša ovira dihanju skozi nos je okrivljenje nosnega septuma (srednje nosne stene). Ta stena mora biti ravna in stoji prav v sredini nosne votline, ki jo deli tako na dva enaka dela. Včasih je pa okrivljena ali pa iz nje rastejo kostni ali hrustančasti izrastki. To oboje lahko moti pravilno dihanje skozi nos. Stena je pa lahko ravna, a je predebela: to spet moti pravilno dihanje. Take hibe so lahko prirojene ali pa nastanejo po poškodbah. Za nje seveda ni drugih zdravil kakor operacijski nož.

Poleg tega najpogostejšega vzroka v okrivljenosti septuma smo omenili še izpremembe, ki so posledica kroničnih vnetij. To so bulice, tako imenovani nosni polipi, ki tudi zmanjšujejo prehodnost nosne votline in onemogočajo pravilno in nemoteno kroženje zraka po njej. Tudi te polipe je treba operativno odstraniti, da človek spet lahko pravilno diha in se ogne težkim posledicam. To dvoje so najpogostejši vzroki nepravilnega dihanja. Rekli smo, da lahko leži vzrok tudi izven nosne votline v žrelu, vendar teh ne bomo naštevali, ker prihajajo veliko manj v poštev.

Gornje vrstice so namenjene pred vsem materam. Pazijo naj in nadzorujejo svojega otroka, kako diha. Če opazijo kakršno koli napako, naj se posvetujejo z zdravnikom, da preprečijo vse morebitne slabe posledice.

# „Leta nehvaležna..."

*Ko se v zreli dobi spominjamo mladosti, se nam zdi najlepša in najsončnejša tista doba, ko smo iz nežnega detinstva zrasle v mlada dekleta, ko smo s ponosom pustile, da nas je čevljar ali pek nagovoril z »gospodično«. Pozabljamo, koliko drobnih, a vendar za tisti čas silno resnih skrbi smo imele v letih razvoja in doraščanja, kolikokrat smo si zaželele, da bi bile že velike, takšne, kakor naše starejše sestre ali celo naše matere.*

*Dekle petnajstih let nikakor ni najsrečnejše bitje pod soncem. Če pogledamo v razne ženske revije, v modne časopise, opazimo, da se nam z vseh slik smehljajo zelo lepe, zelo popolne ženske zrelih let. Z lahkotno ljubkostjo znajo nositi še tako tvegane obleke, vsak kroj se jim poda, iz njih očarujočega nasmeška diha samozavest. Za mlajša dekleta, za petnajstletnice in šestnajstletnice, ki so pravkar odrasle kratkim krilcem, je odštetega le malo prostora. In vendar imajo tudi ta dekleta svoje drobne kozmetične in modne probleme. Če jih nihče ne pouči, kako naj se oblačijo in negujejo, zaidejo v pretiravanje, ki ni samo škodljivo, temveč tudi smešno.*

*Največ deklet v teh letih se pritožuje, da imajo mozolje. Cvetoč mozolj na koncu nosu ti zagreni še tako jasen spomladanski dan. Nikar se ne smejte! Tudi mozolj lahko postane problem! In današnji čas prav tako kakor v času, ko so naše babice in prababice nosile tornure in krinoline. Petnajstletnica je v očeh svoje matere še otrok, v očeh svojega starejšega brata »frklja«, v očeh same sebe pa velevažno, edinstveno bitje. In če to edinstveno bitje nima prirojenega okusa in že dovolj izostrenega ženskega instinkta, si nasuje na mozolje debelo plast pudra, ki izpremeni mladi obrazek v brezizrazno krinko... Vse kozmetične hibe je treba ozdraviti in ne zakriti. Mozolji sami še niso toko huda nesreča, dokler se ne bavimo z njimi tako resno, da hodimo ves dan okrog s kislim obrazkom in slabo voljo. Poučimo se rajši, kako jih odpravimo s sončenjem, redno prebavo in čiščenjem obraza, potem pa, ko smo vse potrebno storile, se vdajmo v svojo usodo, se pozanimajmo tudi za svet okrog sebe in pozabimo na to, v resnici malenkostno nadlogo! Zavedajmo se, da smo preveč sebične, če se dandanes bavimo samo same s seboj; oglejmo si tudi težave drugih in jih skušajmo omiliti!*

*Mlada dekleta v »letih nehvaležnih« imajo po navadi željo, da bi bile videti čim bolj odrasle. Zato posnemajo vsa modna pretiravanja, namesto da bi se oblačile svojim letom primerno. Kako? Odgovor je enostaven: preprosto! Nobenih tenčic, potegnjenih čez obraz, nikar temnordečih nohtov in sinjih trepalnic, s katerih se vsipa barva na našminkana lica! Kvečjemu nekoliko pudra, da zakrijemo neenotnost polti, na očesne vejice pa dih vazeline, toda še to samo, kadar greste v gledališče ali v zaprt, z električno lučjo razsvetljen prostor. Sonce neusmiljeno razgali vse, kar je pretirano, zato rajši manj kakor preveč!*

*Tudi z vedenjem pokažite, da ste mlade! Kako neokusno in kar žaljivo je, če je mlado dekle preveč koketno, če skuša z razposajenim vedenjem primamiti pozornost ljudi. Ko boste starejše, se vam bo čudno in skoraj neverjetno zdelo, da nekoč niste hotele biti mlade. Še dolgo, dolgo let pozneje boste lahko zapeljive, očarljive, komplicirane, vse, kar bi že zdaj hotele biti — toda mlade, tako preprosto in nedolžno mlade ne boste mogle biti nikoli več!* **Saška.**

NAŠ NAGRADNI NATEČAJ

## Kotiček za praktične gospodinje

**Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir**

**Dober zavitek**

Potrebujemo: 30 dek enotne moke, 8 dek sladkorja, 4 deke masti, 1 jajce, 1/8 l mrzlega mleka in 1 pecilni prašek. Vse skupaj zamesimo v srednje trdo testo in ga pustimo pokritega pol ure počivati. Hlebček razvaljamo za pol mezinca debelo in namažemo z marmelado ali kakšnim drugim razpoložljivim nadevom. Testo zvijemo, namažemo z mlekom in lepo rumeno zapečemo. **B. S.**, Ljubljana

**Zrezki iz govedine in riža**

Vzamem približno 30 dek govedine in jo zrežem na mesoreznici, dodam 15 dek kuhanega riža, 1 jajce — če tega nimam, pa 1 nastrgan presen krompir — soli, malo sesekljanega česna, popra in malo moke. Vse dobro premešam in oblikujem zrezke. Spečem jih na masti. Ko so pečeni, jih zdevljem na krožnik, v mast pa vržem malo čebule, jo prepražim, dodam malo moke in zalijem, da dobim gladko omako. Pridenem še žlico paradižnikove mezge ali pa namesto te, žlico smetane v prahu in nekaj kapljic limonovega soka. Ko vse dobro prevre, zdevljem zrezke v omako, ki so tako pripravljeni zelo okusni in priporočljivi za današnje dni. **T. V.**, Bežigrad

**Klobase brez črev**

Skuhaj cela svinjska ali goveja pljuča. Med kuhanjem jim dodaj nekoliko zelenega peteršilja. Ko so kuhana, jih vzemi iz juhe, ki jo prihrani, pljuča pa drobno sesekljaj. Odstrani jim tudi vse, kar je slabega in trdega. Nato deni v kozico nekoliko masti, vroči prideni celo sesekljano čebulo, ki pa ne sme zarumeneti, čebuli dodaj pljuča in jih duši med neprestanim mešanjem dobri dve minuti. Nato prideni pol litra opranega riža, duši in prilij 1½ litra goveje juhe ali pa juhe, v kateri so se kuhala pljuča. Juhe ne smeš vse naenkrat priliti. Potem dodaj še velik ščep popra, majaronovih plev, osoli in pokrito kuhaj 20 do 25 minut, dokler ne postane riž mehak. Jed naloži na krožnik in jo daj s kislim zeljem ali krompirjem v kosih kot samostojno jed na mizo. **A. A.**, Ljubljana

*

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek lahko dvignete takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na **Uredništvo »Družinskega tednika« (Kotiček za praktične gospodinje), Ljubljana, Poštni predal 345.**

## Letošnja dunajska moda

Za pariško modo je gotovo najznačilnejša in pri nežnem svetu najboli v časti dunajska moda. Zato bo marsikatero zanimalo, kakšni so njeni letošnji spomladanski modeli.

Dunajska moda 1942. je v znamenju poklicne ženske: to je moda ženske, ki se udejstvuje na vseh področjih, v vseh mogočih poklicih, pa vendar želi ostati ženska. Modne hiše in trgovine s pleteninami so se skušale kar najboli prilagoditi novi modi. Posebno značilno za letošnjo modo so obleke na naramnice. Pod takšno obleko lahko ponosimo stare bluze, ki imajo še dober gornji del in v pasu obrabljen životek. Moderne so preproste obleke, pri katerih je mogoče hitro premenjati okras, bodisi bele ali pisane vstavke, žepke, pasove, zapestnice itd. Krilo je za spoznanje daljše kakor lani in lahno zvončasto. Tako imamo vso prostost gibanja, hkrati pa ne porabimo preveč blaga in si prihranimo nekaj dragocenih točk.

Kakor vidimo, so modeli dunajske mode zelo preprosti, toda vseeno mladostni in praktični.

*Za vašo lepoto*

## Sonce odkrije!

### Spomladansko čiščenje od zunaj in znotraj

Tedne in mesece smo se zavijale v tople plašče in oblačile v volneno perilo. V spalnici je bilo ledenomrzlo in zato nas ni nič kaj mikalo, da bi junaško izvedle svojo jutrnjo telovadbo. Na prvi topli sončni spomladanski dan je pa zrcalo pokazalo porazno sliko: tople obleke so marsikaj prikrile, ruta je pa skrila zanemarjene lase. Bilo je pač premrzlo, da bi si jih sleherni dan ščetkala! Zdaj pa stojimo pred zrcalom, sonce sije in spomladanska bluza čaka — in na pogled se sami sebi nikakor ne zdite tako ljubki, kakor bi si želeli biti in — tega se zavedate — kakor ste lahko!

Skoraj vsaka izmed nas kdaj pa kdaj doživi takšno razočaranje. Nekatere ga sprejmejo tragično, druge se pa odločno podajo na delo. Bodite med zadnjimi in poslužite se naših nasvetov, napisanih prav za vas in sleherno pomlad preizkušenih od tisočev žena. Mesec dni se ravnajte po njih. In sleherna izmed vas se bo po tem spomladanskem čiščenju počutila bolj svežo in bolj zdravo ter lepšo!

**Spomladansko čiščenje od znotraj**

Brez zdravja ni lepote! Najprej je treba telo prečistiti od znotraj. Tri dni zapovrstjo jejte samo sadje in zelenjavo. Ko vstanete, izpijte velik kozarec vroče vode z limonovim sokom (brez sladkorja!). Nato pa za kosilo in malice ter večerjo čim več sadja, zelenjave, sočivja, krompirja, riža itd. Za večerjo po možnosti presno sadje. Preden ležete, kozarec vode, v kateri ste raztopili žlico magnezijeve soli.

Prvi dan se bo morda oglasil želodec, tretji dan se boste pa že čisto navadili na novo hrano in se boste počutili kakor prerojene.

**Čiščenje od zunaj**

Koža naj spet zadiha! Dihala je tudi že pozimi, a vendar je treba obraz prav tako kdaj pa kdaj očistiti in na novo naoliti kakor stroj. Najboljše je še preizkušeno domače sredstvo: lonec vrele vode, v kateri ste prekuhali različne čaje, pač po kakovosti polti. Obraz morate najmanj pet minut držati nad paro. Če niste več prav mladi in so mišice na obrazu že nekoliko izgubile na prožnosti, si zmeljite nekaj semen sladkega janeža ali kopriča in denite žlico tega praška v liter vrele vode. Oči pustite med parno kopeljo odprte, ker ima koprič čudovit učinek na oči. — Če hočete polt nekoliko omehčati, skuhajte kamilice v vodi če pa hočete polt osvetliti, sezite po rožmarinu.

Po parni kopeli obraz pokrijte z masko. Dober recept: zmešajte kaolinov puder, magnezijev karbonat in čisti lojevec v istih množinah in hranite v zaprti škatlici. Za masko denite dve ali tri žlice v skledico, prilijte nekaj kapljic rožne vode, če hočete znojnice zožiti. S tem namažite ne samo obraz, temveč tudi vrat! Pustite dvajset minut sušiti, nato se pa izmijte z vodo od parne kopeli. Potem boste samo še strmeli...

Razen čiščenja kože je spomladi najvažnejše hranjenje kože. Uporabljajte pa samo čistilno kremo — tudi vaš žep vam bo hvaležen! Nekaj tednov jo uporabljajte za čiščenje, za podlago pudru in za masažo.

Zloglasni zajedavci!? Tako tožijo predvsem mlada dekleta. Zmešajte žlico žveplovega cveta in žlico kolinske vode, namažite se čez noč tam, kjer imate največ zajedavcev, to je navadno okrog nosa in po bradi.

Najlepši ženski kras so nedvomno lasje. Ščetkajte jih bolj ko kdaj koli, ne samo mnogo poudarjanih sto potegljajev, temveč zjutraj in zvečer po pet minut! Od spodaj navzgor! Umivajte si jih po možnosti z oljem, da se bodo svetili in ostali zdravi. In — naposled, a ne nazadnje — poizkusite novo pričesko, ki bo dala novemu klobuku pravi učinek!

**Previdnost pri lepotičenju!**

Ali je kaj gršega, kakor če jarko spomladansko sonce osvetli preveč napudran in preveč našminkan obraz? Zato: samo dih rdečila na lice in še to, če ste preveč bledi. Dobro izbran puder in še tega skopo uporabljajte. Sveže, češnjevobarvno rdečilo, ki poživi naravno rdečico ustnic. Sonce je toplo in prijazno — a tudi zelo kritično — tega ne pozabite!

In nazadnje... Ne pozabite svojega duha. Tudi njega »očistite« zimske navlake. Globoko dihajte zjutraj in zvečer, zgodaj lezite, počivajte osem do devet ur, nato pa sprehod čez drn in strn — to premaga okornost udov.

Ne pozabite tudi svoje okolice. Tudi ta naj bo deležna spomladanskega čiščenja. Naj bo priča zdravja, lepote in svežosti. Svetla soba s kakor dih tankimi svetlimi, na novo opranimi in polikanimi zavesami in prve cvetlice v vazo — to je pravi izraz pomladi v vašem stanovanju! **M.**

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE,
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

**Ženske se bodo hočeš nočeš morale pokoriti letošnji spomladanski modi in se privaditi klobukom s širokimi krajci. Morda so ti klobuki manj igračkasti kakor čepice iz tila in cvetja, ki smo jih bile doslej vajene, zato pa dajejo obrazu čar osebnosti, a hkrati imajo še to prednost, da niso tako hitro nemoderni. Takšen klobuk nam kaže gornja slika: narejen je iz mehke mišjesive klobučevine in ima originalno petljo, spleteno iz temnordečega in svetlosivega tafta.**

## Porabni nasveti

*Zimsko obleko morate zdaj*, preden jo spravite, dobro pregledati. Očistite jo vseh madežev in potresite z naftalinom ali kakšnim drugim sredstvom proti moljem.

*Ali veste, da zobna ščetka ne očisti dobro zob?* Ščetinice ne morejo prodreti v vse kotičke, zato je zelo priporočljivo, če vsak večer potegnemo s svileno nitjo med zobmi in tako odstranimo prav vse ostanke jedi.

*Mladi in neizkušeni ljudje mislijo*, da pridobijo časa, če hodijo pozno spat. Vendar so v zmoti! Spanje pred polnočjo je najboljše sredstvo za zdravje in lepoto, ohrani mladost in podaljša življenje.

*Kdaj pa kdaj poglejte tudi v klet.* Zdaj spomladi je zelo dobro, če potresete po tleh tanko plast peska, ki vpija vlago.

*Spet smo pričele nositi kratke rokave.* Zato pa morajo biti komolci in lakti gladki in čisti. Najprej jih očistite z milom in trdo ščetko, potem jih pa natrite z dobro, mastno kremo.

# Kako pereš umetno tkanino?

Marsikatera gospodinja še ne ve, kako je treba pravilno prati umetne tkanine, ki so sestavljene delno iz pristnih vlaken, delno pa iz umetnih in so torej nadomestne tkanine. V glavnem se pri pranju takšnih tkanin lahko ravnate po pravilih, ki ste jih upoštevali pri pranju svilenega trikotažnega perila, podrobneje se boste pa seznanili s pravili za pranje umetnih tkanin, če boste prebrali spodnja pravila:

Umetne tkanine nikakor ne smete prati v vroči vodi, niti je ne smete drgniti. Prav tako je ne smete prati v vodi, ki ste ji dodali kakšno pralno sredstvo, ki vsebuje klor ali sodo. Lahko jih pa namilite in narahlo stiskate umazana mesta s prsti. Posebno umazane madeže lahko odstranite z bencinom, vendar ne smete drgniti! Da si boste pravila za pranje umetnih tkanin lahko zapomnili, smo vam napisali nekaj zgoščenih pravil, naše slike vam pa kažejo, kako umetnih tkanin ne smete prati:

1. Umetne tkanine perite v mrzli vodi!

*Gornje slike nam kažejo:*
**1. Umetne tkanine ne smete drgniti;**
**2. Umetne tkanine ne smete zvijati;**
**3. Umetne tkanine ne smete ožemati;**
**4. Umetne tkanine ne smete obešati.**

2. Namilite tkanino!

3. Umetno tkanino namočite v šibkem lugu in jo pustite v njem vso noč.

4. Drugo jutro lug odcedite!

5. Tkanino nato izplahnite v tokoči mrzli vodi (pod pipo).

6. Pomočite tkanino v vodo, ki ste ji pridali nekoliko modrila.

7. Vzemite tkanino iz vode, vendar jo ne smete ožemati, temveč samo narahlo stiskati.

8. Nadomestno tkanino, bodisi obleko, jopico, ne smete obesiti na vrv, temveč jo razprostrite na ravno podlago, ker se sicer preveč razvleče.

9. Ko je tkanina še nekoliko vlažna, jo zlikajte s toplim, vendar ne vročim likalnikom. Likajte hitro in samo z rahlim pritiskom. Čez tkanino ne smete položiti vlažne krpe!

Tudi najfinejše umetne tkanine bodo trpežne, če se boste ravnali po gornjih pravilih. Glavno je pač, da tkanine ne drgnete, ne ožemate, ne obešate na vrv in ne likate z vročim likalnikom.

# ŠAH

Ureja A. Premrlak

## *Problem št. 169*

Sestavil M. Germek
(Prva objava)

**Mat v 3 potezah**

Znana ideja v enostavni in jasni obliki.

## *V Capablancovi železni pesti*

Velikemu strategu Capablanci v spomin prinašamo danes še dve partiji, ki naj prikažeta vso silno igro bivšega svetovnega prvaka.

### *Španska igra*

**R. Reti—J. R. Capablanca**
Berlin 1928

**1. e4, e5. 2. Sf3, Sc6. 3. Lb5, a6. 4. La4, d6. 5. c3** [močno je tudi 5. L×c6+ z d4 ali 5. c4 ali 5. o—o, gre pa v gambitnem slogu tudi takoj 5. d4] **f5** [ta Siesta varianta je bila tedaj šele v povojih in jo je zlasti Capablanca rad uporabljal, čeprav kaže neke znake nesolidnosti; dandanes res ni več korektna in zato igrajo Ld7].

**6. d4** [najbrže je še močnejše: 6. ef5, L×f5. 7. d4, e4. 8. Sg5, Sf6. 9. f3, ef3. 10. o—o!] **fe4** [b5 so ovrgli z: 7. Lb3, fe4. 8. de5! ef3. 9. D×f3, S×e5. 10. D×a8, Sd3+. 11. Kf1, S×c1. 12. L×g8, T×g8. 13. Sd2, Sd3. 14. Dd5 in dobi] **7. Sg5** [po novem vemo, da vodi hitro do remija: 7. S×e5! de5. (Sf6. 8. Lg5!) 8. Dh5+, Ke7. 9. Lg5+ Sf6. 10. L×c6, bc. 11. de5. Dd5 z Lh4 Ke6. 13. Lf6:, gf6. 14. De8+ in Dh5+ z večina šahom] **ed4. 8. S×e4, Sf6. 9. Lg5, Le7. 10. D×d4?** [težka napaka, ki jo črni neusmiljeno kaznuje; prav bi bilo: **10.** L×f6, L×f6. 11. Dh5+ Kf8 itd.]

**10. . . . b5! 11. S×f6+, gf6. 12. Dd5, ba4. 13. Lh6, Dd7. 14. o—o, Lb7. 15. Lg7, o—o—o. 16. L×h8, Se5. 17. Dd1, Lf3!** [črni prav nič ne zavlačuje] **18. gf3** [sicer odloči Dg4. 19. g3. Dh3] **Dh3** beli se je vdal, saj so grožnje prehude.

### *Damski gambit*

Pariz, 9. jan. 1938.

†**J. R. Capablanca—E. Snosko—Borovski**

**1. d4, d5. 2. c4, e6. 3. Sc3, c5** [zelo je izzivalno uporabljati ravno proti Capablanci pozicijsko nekoliko sumljivo Tarraschevo varijanto] **4. cd5, ed5. 5. Sf3, Sc6. 6. g3, Sf6. 7. Lg2, Le7. 8. o—o, o—o. 9. dc5!** [beli si s tem zagotovi važno strateško prednost; osamljeni d-kmet povzroča črnemu stalno brigo] **9. . . . L×c5.** [Tarrasch sam je tu priporočal d4. 10. Sa4, Lf5 in črnemu se res odpirajo številne taktične možnosti; proti Capablanci pa z njimi ni lahko uspeti]

**10. Sa4** [10. Lg5, Le6 je tudi močno] **Le7. 11. Le3, Se4. 12. Sd4** [jasno se kaže, kako močno je za nasprotnika polje pred osamljenim kmetom] **Se5?** [prva in zadnja napaka in črni se samo še otepa; pravilna je menjava S×d4. 13. L×d4, Le6. 14. Tc1, Da5. 15. a3, Tac8 ali 15. f3, Sf6; slabše je pa Lf6. 13. Tc1, L×d4. 14. L×d4, Te8. 15. Sc5!] **13. Tc1, Da5** [kaj boljšega je težko najti, ko ne gre niti Sc4 niti Le6 in ne b6. 14. Lf4, Ld6. 15. f3].

**14. Lf4!, Sg6** [Lf6? 15. L×e4, de. 16. Tc5—Ld6. 15. L×e5, L×e5. 16. L×e4—f6. 15. Db3, Kh8. 16. f3] **15. Le7, Da6** [nezadovoljivo je tudi b6. 16. Sc6 ali Dd2. 16. D×d2, S×d2. 17. Tfd1] **16. a3! Ld7. 17. Sc3, S×e3. 18. T×e3, Le6** [Lc6. 18. S×c6, bc6. 20. Dc2 dobi kmeta] **19. b4** [hoče zajeti damo z b5] **b6. 20. e4!** [na videz presenetljivo, ker zamenja dobrega kmeta za slabega; toda beli mora zdaj kar najbolj odpreti igro, da izkoristi neokreten položaj črnih figur; poučen trenutek] **de4. 21. L×e4, Tae8** [Tac8 zapravi kmeta: 22. S×e6, fe6. 23. Dd7]

**22. S×e6, fe6** [ta je še večji slabič; tako se ena slabost prelije v drugo] **23. Le6** [silna lovca] **Lf6** [Tc8. 24. Ld7] **24. b5, Dc8** [ali pa Da5. 25. Tc4, Te7. 26. Ta4 s T×a7] **25. Tc2, Te7. 26. Ld6, Td8. 27. f4** [z grožnjo f5] **Kh8 28. Tff2, Tf7. 29. Tfd2** [sijajno sodelovanje lovcev in trdnjav, ki sta se postavili za spremembo na drugo vrsto] **Tg8. 30. Dh5, Dd8. 31. Le4.** Črnemu ni bilo treba več dolgo čakati na odločilen udarec: L×g6 je prehud strup. To je bila ena izmed zadnjih »Capinih« zmag v Evropi. Potem je sodeloval edino še na olimpijadi v Buenos Airesu l. 1939., kjer je izvrstno vodil šahovsko vojsko in moštvo Kube.

**Rešitev problema št. 168.**

1. Ta5, d5. 2. Ta3, b3. 3. Ta1, b5. 4. Ta7.

Izdaja K. Bratuša, novinar; odgovarja H. Kern, novinar; tiska tiskarna Merkur d. d. v Ljubljani; za tiskarno odgovarja O. Mihalek — vsi v Ljubljani.